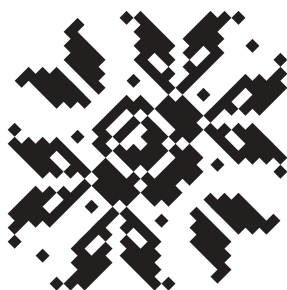

ВАЦЬО М.В.

Українська народна пісня: традиції і сучасність

Навчально-методичний посібник
для студентів закладів вищої педагогічної освіти,
учителів мистецьких дисциплін загальноосвітніх шкіл,
музичних керівників закладів дошкільної освіти

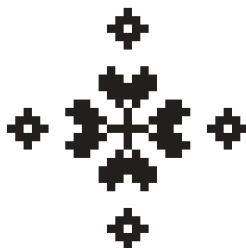
Вінниця
«ТВОРИ»
2022

Рекомендовано Вченою радою
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
(протокол №5 від 17.11.2021 року)

Рецензенти:

Завальнюк А.Ф. – Заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та хореографії ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Цвігун Т.О. – Заслужений працівник культури України, директор Вінницького обласного центру народної творчості

Вацьо М.В.

В 22 **Українська народна пісня: традиції і сучасність:** навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої педагогічної освіти, учителів мистецьких дисциплін загальноосвітніх шкіл, музичних керівників закладів дошкільної освіти. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2022. – 188 с., іл.

ISBN 978-617-552-154-0

У навчально-методичному посібнику висвітлено феномен та історію української народної пісні, подано вокально-хоровий аналіз народних пісень та оригінальних музичних творів. До розділу нотна хрестоматія увійшли обробки українських народних пісень та авторські твори. Доповнений ілюстраціями з концертних виступів університетських творчих колективів «Щедрик» та «Веснянка» під керівництвом автора.

Даний навчально-методичний посібник написаний для студентів закладів вищої педагогічної освіти, учителів мистецьких дисциплін та музичних керівників ЗДО.

УДК 784.4:398.8(=161.2)(075.8)

© Вацьо М.В., 2022

© ТОВ «ТВОРИ», 2022

ISBN 978-617-552-154-0

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Феномен української народної пісні	6
2. Витоки української народної пісні	8
3. Вокально-хоровий аналіз обробок народних пісень та авторських творів	17
4. Нотна хрестоматія. Обробки українських народних пісень та авторські твори	43
4.1. Обробки українських народних пісень	43
4.2. Авторські твори	107
Порядок розташування музичних творів	185
Список використаних і рекомендованих джерел	187

ПЕРЕДМОВА

Увага до фольклору, до народного музичного мистецтва – це цілком природна потреба сучасної інтелігентної людини. Адже українська пісенна культура – одне із найцінніших духовних надбань народу за його багатовікову історію. Важко уявити будь-яку подію в житті людини, яка б могла обійтися без пісні. Та й як не любити таку мелодійну, широку, дзвінкоголосу українську пісню, якою така багата Україна.

Українська пісня, щира, привітна.

Українська пісня, мов сонячний день.

Материнська пісня, лагідна, ніжна.

Коли смуток у серці, співайте пісень.

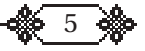
Ці слова неодноразово лунали зі сцени з вуст чудових співаків і музикантів, учасників народного фольклорного гурту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «ЩЕДРИК», з якими я маю честь працювати вже понад двадцять років.

Працюючи над українською народною піснею, доторкаєшся до культури українського народу, його традицій, звичаїв. Під час написання тієї чи іншої обробки народної пісні, ще і ще раз вслухаєшся в її чарівну і замріяну мелодію, намагаєшся зберегти її первинність і автентичність. Обробкам народних пісень має бути притаманна цікава варіативність, насиченість контрастною динамікою, драматургія пісенного задуму, зручна текстура та злагоджене звучання голосів. І головне, на мою думку, – простий і в той же час професійний виклад пісенного матеріалу, щоб запам'ятався слухачам, запав у душу, зберігся у пам'яті.

Не менш важливим є й літературний текст, де значущим є кожне слово. Ти проникаєш в глибину всього тексту, уявляючи собі певні музичні образи, які наповнять майбутній музичний доробок народною поезією, поєднаною з музикою.

Під час вивчення народної пісенної спадщини моєю провідною метою було записати і донести до глядачів хоч невеличку частину тих пісень, які поступово зникають з виконавської практики, забуваються. Саме таким чином можна зберегти перлину народної творчості – народну пісню – для майбутніх поколінь. До таких обробок належать: «Шумить, гуде по долині», «В кінці греблі шумлять верби», «Напилась жінка п'яна», «Мама вишиває рушники», «Ой, куди ж ти від'їжджаєш», «Вишиванка» та інші. Деякі з народних пісень я записував з голосу студентів університету, учасників колективу, зокрема Катерини Вдовиченко, Людмили Базелюк, Тетяни Нікончук, Тетяни Коваль та ін. Серед обробок є й білоруські народні пісні, які я почув під час концертних поїздок та творчих зустрічей. До них належать такі: «Єхав Ясь на кане», «Полька-веселуха».

Цікавим для мене виявився не дуже відомий твір нашого подільського геніального майстра обробки української народної пісні, композитора М.Д.Леонтовича – солоспів «Зорі», який я прочитав по-своєму, а сольну партію виконала талановита співачка з унікальним народним голосом, учасниця гурту «Щедрик» Тетяна Коваль.

Частину хорових обробок та авторських творів було написано для університетського ансамблю пісні і танцю «Веснянка», який я очолюю. Це такі обробки, як «В саду гуляла», «Ой у полі озеречко», «Плавай, плавай, лебедонько»; авторські твори: «Веснянка», «Заграй мені, сопілочко», «Подільський край – рідна сторона».

Крім обробок народних пісень, мені цікаво було написати власні музичні твори і представити їх глядацькій аудиторії. Серед авторських творів слід назвати: «Дорога на Січ», «Величальна «Щедрика», «Рідна мова», «Зимонька-зима», «Любові чисте джерело», «Козацький цілунок», «Українська пісня», «Подільський борщ» та ін.

З нагоди 100-річного ювілею ВДПУ імені Михайла Коцюбинського я написав пісню-присвяту «Педагогічний вальс», а до 105-ї річниці – оду університету «Вінницький педагогічний». Ці твори присвячені нашому рідному педагогічному університету, де навчаються і працюють чудові й самовіддані найпочесніший професії на землі люди-вчителі, які всім серцем і душею прагнуть передати знання сучасному молодому поколінню.

Отже, на мою думку, обробки українських народних пісень та ряд вокальних творів розширять музично-фаховий світогляд майбутніх вчителів та керівників мистецьких колективів, збагатять музичні враження студентів.

*Заслужений працівник культури України,
доцент Михайло Вацьо*

1. ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ

З усіх видів народного мистецтва пісня чи не найглибше розкриває багатство душі народу, його творчі сили. Тому при описах культурного надбання того чи іншого народу завжди багато уваги приділяється питанню, яке місце в духовному житті посідають поезія, пісня, музика. «Українці дуже багаті, може найбагатші поміж усіма слов'янами, різнобарвними народними піснями. Вони не мудрують, не потіють, складаючи пісні; у них пісні виростають самі, як квіти на полях зелених, і їх така кількість, якою не може похвалитися жоден народ у світі», – так писав відомий чеський учений, славіст П. Шафарик [13, с. 91]. «Якщо хочете судити про творчу індивідуальність народу, про те, що в нього найпотамнішого, найціннішого, то найкраще можна досягнути цього, вивчивши його народні пісні» – так зауважував французький письменник Ромен Ролан; схожі висловлювання можна знайти й у інших визначних діячів світової культури [25, с. 156].

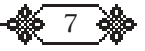
Особливості українських пісень досліджувало чимало відомих вітчизняних письменників, фольклористів минулого – М. Драгоманов, М. Гоголь, К. Квітка, П. Куліш, С. Людкевич, М. Максимович, О. Потебня, І. Срезневський, Л. Українка та ін.; радянські – Н. Велецька, Л. Виноградова, Г. Нудьга, В. Олійник, Ф. Погребенник, М. Полотай, В. Скрипка та ін. А також сучасні вітчизняні й зарубіжні дослідники – О. Алексеева, І. Белза, А. Бигдай, А. Іваницький, О. Зосім, М. Жиров, Ю. Пальцевич [10], Р. Кирчів, Н. Супрун, Р. Яременко, А. Турилов та інші.

Невичерпним джерелом українського музичного мистецтва завжди була та залишається українська народна пісня. Співучість українського народу, його пісенно-музична творчість – це унікальне явище світової культури. Коріння української пісні, її обрядових пісень в тому числі, сягає ще дохристиянської доби. «Пісня українська рідна, чарівна, мелодійна, ніжна, серцю дорога. Веселить, танцює, мирить і жартує, в іграх і забавах всюди вона є» [11, с. 432]. Минають віки, змінюються суспільні устрої, потрясають світ нищівні війни і пандемії, але зміну одним поколінням приходять інші, й у кожного покоління свої особливі смаки, свої специфічні уподобання. Народна пісня при цьому залишається, через усі чвари і поневір'яння проносить свої первісні чари, свою нев'янучу молодість. Адже народна пісня – це душа народу, його історія.

Красу і силу народної пісні глибоко розуміли визначні діячі літератури і мистецтва. Саме з піснею, з кобзарською думою пов'язував Т.Г.Шевченко безсмертя і славу рідної землі: «Наша дума, наша пісня, не вмре, не загине. От де люди, наша слава, слава України».

М.В. Гоголь говорив, що дзвенить піснями Україна, бо народні пісні для України – все: і поезія, й історія, і батьківська могила. Яке ж це диво-дивне – народна пісня. І яку силу зберігає вона в собі! Попри війни, злидні й поневір'яння пісня залишається жити. Вона нездоланна й безсмертна, як народ, що її створив.

Українську пісню знають і люблять представники багатьох інших народів світу. Нею пишається, її плекає багатомільйонний український народ – творець

і носій чарівного слова й музики, які склались протягом віків у праці, в години горя й радощів, у часи великих змін та драматичних напружень, коли гартувався народ, карбуючи міцне, поетичне слово. Десятки тисяч пісень – ось результат творчості багатьох поколінь народу. Видатний композитор П.І.Чайковський писав: «Бувають щасливо обдаровані натури, бувають так само щасливо обдаровані народи. Я бачив такий народ, народ-музикант – це українці». Його поетичним генієм створені дивної краси пісні – «слава України», як називав їх Т.Г.Шевченко.

Перші десятиліття ХІХ ст. характеризуються великою увагою митців до народної пісні. Ідеї народності, пробуджені розвитком капіталістичних відносин, мали значний вплив на формування світогляду і творчого методу багатьох тогочасних письменників та діячів культури. Учатися у народу писати просто і поетично, збирати і вивчати його пісні – було прагненням багатьох представників передової інтелігенції. Слов'янські пісні, прекрасні за змістом і формою, викликають зацікавлення, навіть подив у багатьох західноєвропейських діячів культури.

Українська пісня, яка різними шляхами доноситься до народів Західної Європи, природно знаходила відгук у літературі, музиці і, навіть, у фольклорі. На початку ХVІІІ ст. знаходимо приклади використання народної пісні у творчості західноєвропейських композиторів. Одним із перших, хто звернув увагу на художню досконалість української пісні й використав її у своїй творчості, був композитор Й.-С. Бах. В одну з дванадцяти малих прелюдій для фортепіано він вводить мелодію української народної пісні «Та не жур мене, моя мати». Виразно звучать українські пісенні мелодії й на початку третьої малої сюїти для фортепіано. Й. Гайдн теж використав лемківські пісні та коломийки у своїх музичних творах. Українська пісенна музика виразно звучить у деяких операх В.А.Моцарта. Л. ван Бетховен виявив значний інтерес до української народної пісні, зачарований як красою українських пісень, так і мелодійністю самої народною поезії у роки зародження і розвитку романтизму. У своїй восьмій сонаті він використав український «Козачок», уривки коломийок увів до своєї шостої симфонії, а в одній із сонат чується ніжна мелодія пісні «Одна гора високая, а другая низька». Свої варіації він написав на тему української пісні «Їхав козак за Дунай». З усіх відомих європейських композиторів Бетховен найчастіше звертався до мотивів української пісенної музики і використовував їх досить вдало. Кілька варіантів на теми українських пісень є у К. Вебера («Їхав козак за Дунай», «Козачок»). Відомий угорський композитор і піаніст Ф.Ліст опрацював для фортепіано дві пісні – «Ой не ходи Грицю» та «Віють вітри». Потрапляючи в західну Європу, в США чи Азію, українська пісня не лишалася тільки в літературних, музичних та інтелігентних сферах, а деякі українські пісні перейшли в побут окремих народів і набули там значної популярності.

Українська народна пісня викликає в душі людській найскладніші, найглибші почуття і прагнення всього, що є кращого в людині, що підносить її до вершини людської гідності, до людяності, до творчості.

2. ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ

У всіх слов'янських мовах збереглося слово «пісня». Цей термін виник у добу слов'янської єдності й зберіг первісне значення й до нині. В давнину пісня відображала світогляд і історію народу, супроводжувала побут і основні події в житті сім'ї: посівні роботи, збирання врожаю, зміну пір року, а також весілля. Це підтверджували й народи, які з ними безпосередньо мали зв'язок. Зокрема багато цікавого знаходимо в арабських і візантійських письменників, істориків та мандрівників. Іноземці ще до створення Київської держави в описах життя «русинів» звернули увагу на дивну для них рису: вони за різних нагод співають пісні й поетизують навколишню природу [1, с. 29]

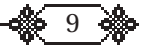
Найдавніший з відомих текстів української народної пісні – балада про Стефана Воеводу. Запис датується 1550–1570 рр., його було зроблено від Никодима з с. Бенаток на українсько-словацькому пограниччі. У 1625 р. опубліковано в опрацюванні Я. Дзвонковського текст іншої балади – про козака Плахту і Кулину – окремою брошурою, що збереглася в бібліотеці князів Чарторийських у Кракові. Третім із відомих текстів була дума про козака Голоту. Запис 1684 р., ймовірно зроблений на правому березі Дніпра, вміщено в рукописному збірнику Кондрацького.

Слід звернути увагу, що спочатку були записані жанри балади і думи. Це не випадково: у той час, як і згодом серед кобзарів, в освічених верствах суспільства переважав інтерес до жанрів серйозного морального змісту з дидактичним нахилом. Інші пісні (обрядові, жартівливі, ліричні) з цієї самої причини тривалий час не привертали уваги записувачів і тим більше – укладачів рукописних віршівників.

Перші нотні записи віднайдено у збірнику кінця XVII – початку XVIII ст., що приписується вихованцеві Києво-Могилянської академії Захарію Дзюбаревичу. Чотири пісні з цього збірника передруковано у «Хрестоматії української дожовтневої музики»: «Скажи мені, соловейко, правду», «Ой біда, біда мені, чайці небозі», «Ой нещасної долі». Проте їх треба віднести до пісень типу кантів, а не власне народних.

В ліричних піснях прогресивні культурні діячі вбачали художній прояв щирих почуттів, настроїв, бажань і прагнень українського народу. В листі до М.О. Максимовича Микола Гоголь із захопленням писав: «Моя радість, життя моє, пісні! Як я вас люблю! Що всі черстві літописи, в яких я тепер риюсь, перед цими дзвінками, живими літописами!» [6, с.226.]

Розвідки другої половини XIX ст. розглядають українську пісню вже передусім в історико-соціальному плані, у зв'язку з реальним життям і становищем народу. Протягом другої половини XIX ст. українська пісня займає майже постійне місце в багатьох літературно-художніх, мистецьких та наукових періодичних виданнях, розрахованих переважно на широке коло читачів, в першу чергу молоді. [15, с. 67]

У 1827 р. вийшов перший збірник українських, в тому числі лірико-побутових, народних пісень, виданих М.О.Максимовичем. За першим збірником з'явилися ще два. Так почалося наукове збирання й видання українських пісень російськими і українськими діячами культури.

Одночасно із практичною діяльністю щодо збирання та видання народних пісень здійснювалось і їх вивчення. Так М.В.Гоголь вважав пісенну творчість народу живою, яскравою історією, в якій розкривається все життя народу. «Всі найтонші відтінки почуттів, хвилювань, страждань, радощів..., загальний характер всього цілого і окремо кожного часткового...» [5, с.194.] Він поділяв народні пісні на дві групи: суспільно-побутові і родинно-побутові: «Там (в історичній та суспільно-побутовій ліриці) тільки козаки, тільки військо, бівуачне і суворе життя; тут, навпаки, тільки жіночий світ, ніжний, журливий, сповнений кохання» [5, с. 194] Він детально розкрив умови виникнення пісень, представив особливості поетичного стилю, образності, віршування та ін. Його висновки мають неминущу цінність при вивченні народної пісенності. Першим і найголовнішим джерелом української пісенної лірики, стверджував Микола Васильович Гоголь, є конкретно-історичні умови життя народу. З надзвичайною переконливістю він це доводив у своїх судженнях про особливу силу і поетичність почуття кохання, зумовлену історично конкретними обставинами визвольної боротьби.

З потреб життя, зовнішнього прояву внутрішніх почуттів М.Гоголь переконливо обґрунтовує естетичне ставлення людини до світу природи. Він пише, що жінка в українських ліричних піснях «звертається до всього, що бачить у природі, повній життя, і навіть до бездушних предметів, і всім їм говорить і скаржиться. І які прості, які поетично прості її сповнені душі слова» [5, с. 197]. Уособлення природи в ліричних піснях розвивається на естетичному ґрунті як засіб одночасного розкриття свого стану у внутрішньому і зовнішньому світі.

«Природу, – писав М.В. Гоголь, – в них(піснях) ледве тільки видно в куплеті; проте риси її такі нові, тонкі, чіткі, що подають весь предмет; а втім, до них вдаються для того тільки, щоб сильніше висловити почуття душі, і тому явища природи покійно йдуть у них за явищами почуття. Те саме у них подається разом і в зовнішньому, й у внутрішньому світі» [5, 196].

Крім визначення історичності, виведення з життя характеру реалізму, поетичного стилю, М.Гоголь першим розкрив основи народнопісенного віршування:

«Віршування малоросійське – найзручніше для пісень: в ньому поєднується разом і розмір, і тоніка, і рима. Падіння звуків у них швидке, бистре; через те рядок ніколи майже не буває занадто довгий; якщо ж це і трапляється, то це-зура посередині, з дзвінкою римою, розвиває його. Чисті, протяжні ямби рідко трапляються...Рими звучать і стикаються одна з одною, як срібні підкови танцюючих» [5, с. 197]

Всупереч історичній правді і його власним твердженням про те, що українські пісні «не відриваються ні на мить від життя і завжди відповідають тодішньому моменту і тодішньому стану почуттів», М. Гоголь стверджував, що, мовляв, народ з особливим натхненням оспівує свої релігійні почуття. Однак, передові

на той час прогресивні громадські діячі справедливо критикували письменника за нав'язування народові релігійності.

Нове покоління революціонерів 40-60-х роках XIX ст. виявляло суттєвий інтерес до всіх видів народної творчості. Революційні демократи надавали важливого значення лірично-побутовим пісням, в яких реалістично відтворено всі почуття і переживання тих, кого вони закликали «громадою обух сталить та добре вигострить сокиру», як писав Т.Г.Шевченко.

У великому інтересі до народної творчості, зокрема до лірично-побутових пісень, виявилось їхнє прагнення краще знати народ, впливати на політичні події свого часу та проводити через усі перепони цензури ідею селянської революції. Ця важлива риса світогляду передусім виявилася у фольклористичній діяльності В.Г.Белінського. Вона позначилася передусім на загальній позитивній оцінці здорової моралі народних мас, яка знайшла своє відображення у народних піснях. Революціонери-демократи у сумному тоні лірично-побутових пісень відчували оптимістичні настрої, які свідчили про нескореність народу. «Цей сум не хвороба слабкої душі, не дряблість немічного духу, ні, це сум могутній, безкрайній, сум натури великої, благородної» [14, с. 477]. Сум, журба поєднуються в народі з іронією, веселощами, бо це журба, як зазначав В.Г. Белінський, «душі міцної, могутньої, незламної» [14, с.477].

Виходячи з обґрунтованого розуміння суперечностей сімейного побуту і їх реалістичного відображення в лірично-побутових піснях, В.Г. Белінський приходив до висновку, що трагізм їх полягає у невідповідності між справедливими моральними вимогами народу і несправедливим суспільним ладом, який ґрунтується на приватній власності не лише на засоби виробництва, а й на виробника, людину. «Суперечність громадськості з розумними потребами і прагненнями людської натури ставить суспільство в трагічне становище» [14, с.480].

Для доказу того, що сімейні відносини, зокрема таке прекрасне почуття, як любов, могли б бути в умовах іншого суспільного ладу надзвичайно поетичними, В.Г. Белінський наводить народні пісні [14, с.479].

З цих позицій він оцінює й «Слово о полку Ігоревім», високо підносячи позитивні риси у побуті південної Русі та українського народу, які розвинулися в ході визвольної боротьби та знайшли своє відображення у народних піснях: «...Найбільше говорить за русько-південне походження «Слова» виражений в ньому побут народу. Є щось тепле, благородне і людське у взаємних стосунках дійових осіб цієї поеми... Жінка є тут не дружиною і не господаркою лише, а й коханою водночас. Плач Ярославни дихає глибоким почуттям, виявляється в образах, скільки простодушних, стільки і граціозних, благородних і поетичних» [19, с.134].

Представники демократичних сил другої половини XIX ст. були переконані, що єдиним ґрунтом для розвитку культури є трудове життя та боротьба за його поліпшення, що саме з цього джерела виростають всі види творчості, зокрема пісні.

Щодо українських пісень, то Т. Г. Шевченко у повісті «Прогулка с удовольствием и не без морали» писав, що їх породила свобода, а співала тяжка одинока земля.

М.О. Добролюбов щиро привітав українців, які у своїх діях і піснях активно виступали проти поневолення людини людиною. Він писав, що «багато з українських пісень за своєю сумною чарівністю, за тонкістю і ніжністю сердечних відчуттів, у них виражених, а нерідко за оригінальною сміливістю думки, справляють сильне враження...» [14, с. 478]

Пісні, в яких помітно відобразився вплив ідеології революційних демократів, їх закликів до селянської революції, становлять вершину тогочасної поезії. Одним з відомих її зразків є заклична пісня з Північної Буковини «Крейсамт з панами тримає», що закінчувалася передчуттям селянської революції:

*А ви хлопці, любі, милі,
Хапайтеся до сокири,
Остріт коси, остріт вила,
Аж так пукне панська жила.*

Найпрогресивніші думки про значення лірично-побутових пісень у нових умовах розвинені І. Франком, Л. Українкою, М.Коцюбинським, П.Грабовським та іншими послідовниками.

Одним з найвидатніших представників тих революційних демократів, які в нових умовах вивчали літературно-побутові пісні селянства і нового робітничого класу був Іван Франко. Він розумів, що розвиток культури визначається суспільним буттям. Дослідник вважав, що народна поезія, особливо пісні, є історично-конкретним художнім відтворенням трудящих, в якому «прориваються речі самі типові, загальні» [26, с.52]. Він наголошував на тому, що дуже багато є лірично-побутових пісень про тяжкий стан жінок, які більш точно слід назвати «Жіночими невільничими псальмами». Цікаво і те, що пісні про тяжку неволю жінки є «новішого, майже сучасного походження, як се доводить мова, чиста, без архаїзмів, часом зовсім локально забарвлена, – як доказують також зовсім нові сучасні поняття і обставини, в них зображені» [26, с.108].

Історичною заслугою Івана Франка в галузі вивчення народної лірики є те, що він першим в українській фольклористиці розглянув лірично-побутові пісні робітничого класу з наукових позицій. Якщо буржуазні націоналісти та прихильники реакційної теорії «аристократичного походження» народної творчості намагалися принизити народні маси, відмовити в духовній творчості особливо робітничому класові, то І.Франко у статті «Дещо про Борислав» відзначав дальший розвиток творчості трудящих: «Що поетична творчість нашого народу ще не вичерпалася, що він усе ще здатний видобувати чимраз нові тони, все хо-рошими, ніжними і характеристичними піснями на всякі біжучі справи, котрі глибше діткнуть його життя і показують вплив на його суспільні і економічні обставини, – цього, думаю, нема потреби доказувати... До таких пісень, зложених свіжо, за наших днів, належать пісні про Борислав і про тамошню роботу при копальнях петролію та земного воску» [26, с.142].

Діяльність М. Лисенка за масштабністю та науковим рівнем була вершиною музично-культурного етапу збирання української музики. Сім випусків «Збірника українських пісень» (1868–1911 рр.) М. Лисенка, з одного боку, заклали інтонаційні підвалини української композиторської школи, з іншого – за ретельністю власне етнографічного підходу (запис, тактування, жанровий спектр, увага

до варіантів, паспортизація, нотація музичних варіацій, зауваження з приводу пісень, тобто коментування, до якого Лисенко вдався одним з перших у східнослов'янській фольклористиці, свідоме збереження автентичних рис мелодики при тому, що у жанрі обробки це не було обов'язковим) М. Лисенко виявив риси, які засвідчують серйозне ставлення та обізнаність щодо музично-етнографічних проблем. Як на той час, записи М.Лисенка відзначаються точністю фіксації ритму і ладу.

Істотною рисою матеріалів, вміщених у «Збірнику українських пісень», є те, що ритмомелодика відзначається особливою вишуканістю, часто – розкішністю. Серед таких пісень – «Ох і не стелися, хрещатий барвінку», «Ой гаю мій, гаю», «Ой на гору козак воду носить», «Ой не шуми, луже», «Гей не дивуйте, добрії люди»; «Ой не пугай, пугаченьку», «Ой по горі, горі», «Ой крикнула лебідонька», «Ой що ж то та й за ворон», «Ой зійди, зійди, ясен місяцю», «Ой не світи, місяченьку»; «Про Калнишевського», «Про козака Байду», «Добрий вечір, тобі, зелена діброво», «Ой у полі билиночка колихається», «Тихо, тихо Дунай воду несе»; «Гей, у степу, в степу»; «Ой гай, мати», «Ой кряче, кряче та чорненький ворон» тощо.

Характерною ознакою «Збірника українських пісень» є те, що М. Лисенко записував пісні переважно від інтелігенції. Серед фольклористичного активу композитора були І. Франко, Л. Українка, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, М. Заньковецька та ін. 27 пісень 3-го випуску були записані від Меланії Загорської, яку М.Лисенко оцінював надзвичайно високо.

Наприкінці ХІХ ст. набирає сили й поширення багатоголосий спів. Між 1886–1903 рр. М. Лисенко опублікував 12 «Хорових десятків» – народні пісні в обробці для хору. У збірці «Молодощі» (1875) вміщено 25 ігрових пісень з описом виконання та 13 веснянок в обробці для однорідного хору з фортепіано.

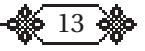
Крім обробок, М. Лисенко робив записи також із науковою метою. Цьому сприяло його знайомство з П. Чубинським. Так, у «Трудах етнографическо-статистической экспедиции в Западно-русский край», у т. 3-му надруковано календарні пісні, у т. 4-му – весільні (1872 р.). Значна частина цих записів була пізніше опрацьована М. Лисенком у вигляді хорових віночків («Веснянки» – два вінки, «Купальська справа», «Колядки та щедрівки», «Весілля»).

М. Лисенку належить також пріоритет запису мелодій українських дум. В умовах переслідування демократичних елементів національної культури з боку царизму, коли навіть було заборонено друкувати пісні з нотами, М. В. Лисенко видавав за кордоном свої відомі збірки пісень та поширював їх в Україні.

Велику роль у формуванні естетичних поглядів М. Лисенка на народну пісенну культуру, за його визнанням, відіграли такі видатні композитори, як О. Даргомижський, М. Глінка, М. Римський-Корсаков, М. Мусоргський.

Протягом життя М. Лисенко опублікував понад 700 народних мелодій, а всього було ним записано понад півтори тисячі пісень.

Наприкінці ХІХ ст., після сумнозвісного Емського указу Олександра ІІ, етнографічна робота у Східній Україні надзвичайно утруднилася. Зокрема, одразу ж після виходу указу було закрито Південно-Західний відділ географічного товариства у Києві, очолюваний П. Чубинським. Тому центр наукового життя

перемістився до Львова. У 1873 р. там було утворене Літературне товариство ім. Шевченка. Через 20 років його реорганізовано у Наукове товариство ім. Шевченка, яке стало першою українською Академією наук. У його надрах остаточно складається українська музична етнографія як самостійна наукова галузь. При ньому утворюється Етнографічна комісія, до якої увійшли і музикознавці. Коло провідних збирачів та упорядників наукових збірників музичного фольклору було нешироким, але це були працюючі, високоосвічені, кваліфіковані та, чи не найголовніше, перейняті глибоким розумінням ваги науково-етнографічної праці для збереження народної музики, діячі. Серед них були Іван та Філарет Колесси, Йосип Роздольський, Станіслав Людкевич. Цього яскравого суцвіття подвижників вистачило, щоб протягом лише десятиліття українська музична фольклористика стала в рівень з європейськими школами та їх досягненнями. Музично-етнографічні видання Наукового товариства ім. Шевченка початку ХХ ст. і досі залишаються неперевершеними, становлячи золотий фонд світової фольклористики.

Серед видань Етнографічної комісії товариства як періодичні видавалися «Етнографічний збірник» і «Матеріали до українсько-руської етнології та антропології». Саме у них опубліковано найважливіші музично-етнографічні матеріали. В 11 томі «Етнографічного збірника» у 1902 р. вміщено «Галицько-руські народні пісні з мелодіями», зібрані І. Колессою в с. Ходовичі (230 мелодій). Вихід цього збірника (відредагованого й упорядкованого після передчасної смерті І. Колесси його братом Ф. Колессою) покінчив із залишками провінціалізму в українській музичній фольклористиці.

Через кілька років виходить двома випусками найфундаментальніший збірник української музичної етнографії – «Галицько-руські народні мелодії, зібрані на фонограф Й. Роздольським. Списав і зредагував С. Людкевич». При упорядкуванні та нотації матеріалів С. Людкевич обрав найбільш передові і радикальні методи. Мелодії було розташовано за складочисловими та ритмічними схемами. Це надавало можливість швидко орієнтуватися серед величезної кількості музично-ритмічних типів двотомника. Втілення у практику цієї системи потребувало колосальної енергії і нерядових аналітичних здібностей, широкої обізнаності з найновішою етномузикологічною літературою і європейськими теоріями класифікації та упорядкування народних мелодій. Нотуючи наспіви, С. Людкевич вперше в музичній фольклористиці відмовився від постановки тактових розмірів. Тактові риси розставлялися на міжсегментних цезурах. Такий підхід, однак, у подальшому не був сприйнятий в українській фольклористиці. К. Квітка пізніше вказував, що ставити тактові розміри все ж необхідно – хоча б з уваги на можливість перевірок ритму і виявлення можливих помилок записування чи друку. У «Передмові» до збірника С. Людкевич вперше у музичній фольклористиці ери механічного звукозапису наголосив: тексти слід записувати з вуст співака одразу ж, а не згодом. Спостереження С. Людкевича над ладо-інтонаційною будовою українського мелосу не втратили ваги й у наші дні. Він відзначав широку інтонаційну варіабельність терції і сексти, але рішуче виступав проти теорії існування 1/4 чи 1/3-тоновості в українській народній музиці. У багатьох випадках, справедливо зазначав С. Людкевич, те, що розці-

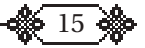

нюється як специфіка інтонаційного строю, насправді є неточністю інтонування. Отже, проблем нотації висоти, за С.Людкевичем, існує загалом небагато. Значно складніша фіксація ритму. Але й тут не слід особливо теоретизувати, а намагатися фіксувати усі «неправильності» й «кутастості» (слова Людкевича). Нарешті, необхідно подавати абсолютну висоту мелодії за камертоном і темп – за метрономом. Усі ці принципи залишаються непорушними в транскрипції мелодій і в наш час.

У 1908 р. зусиллями Лесі Українки, К. Квітки та О. Сластіона було записано на фонограф репертуар східноукраїнських кобзарів і лірників. Фоновалки переслали до Львова Ф. Колесси. На їх розшифрування та упорядкування вчений затратив 5 років напруженої праці. У 1910 та 1913 рр. в «Матеріалах до етнології Наукового товариства Шевченка» було видано мелодії дум. У двох томах «Мелодій українських народних дум» опубліковано 10 повних дум і багато фрагментів, а також 15 строфових пісень. У 1969 р. ця праця була перевидана (загальний обсяг перевидання обіймає 584 сторінки нот, текстів та наукових статей Ф. Колесси). Нотовано думи дуже ретельно: проставлено темп за метрономом, відзначено акцентовані склади, виписано мелізми, паузи, варіанти інтонування, текст розбито на строфи (що в думах досить складно), вказано особливості вимови, зміни темпу. Нотний текст оснащений розподільними рисками на півнотного стану – як знак тактування без вказівок музичного розміру. До кожного тому Ф. Колесса подав докладні наукові студії, охарактеризував ритміку, звуко-ряд, подав відомості про виконавців та описи бандури і ліри. Праця Ф. Колесси дістала найвище європейське визнання. Віденська академія наук надала Колес-сі ступінь доктора наук. Один із найцінніших духовних скарбів українського народу – думи, які майже неможливо записувати на слух, були врятовані від зникнення й нотовані з ретельністю, яка до сьогодні залишається в етномузи-кознавстві взірцевою.

Згадаємо й збірники К. Квітки та Ф. Колесси. У 1917-1918 рр. К. Квітка видав записані від Лесі Українки народні мелодії – усього 225 зразків. Особливістю цього видання було те, що до кожної пісні К. Квітка подав вказівки на варіанти з відомих у той час збірників. Сам К. Квітка розцінював цю працю швидше як історико-культурну, а не власне фольклористичну. Справді: вага такого роду видань полягає насамперед у тому, що вони висвітлюють місце фольклору в інтересах визначних діячів культури. Виданням, записаним від Лесі Українки, К. Квітка започаткував культурологічний напрям у фольклористиці, який став одним з різновидів фольклоризму [25, с.156]. Такого роду видання мають не стільки науково-етнографічне, скільки культурно-пізнавальне значення.

Історичне значення народних мелодій, записаних К. Квіткою з голосу Лесі Українки, в наш час не викликає сумніву. Однак за вершину власного етногра-фічного шляху він вважав «Українські народні мелодії», видані у Києві у 1922 р. У збірнику опубліковано 743 мелодії, майже усі з яких (за винятком 58-ми) за-писані самим К. Квіткою у період з 1896 по 1921 рр. На жаль, збірник видавався у тяжких умовах пореволюційної руйни, тому не були вміщені повні тексти та інші матеріали (зокрема, підготовлені К. Квіткою розвідки). Збірник «Українські на-родні мелодії» посідає в історії фольклористики особливе місце: він є останнім

і найбільшим науковим виданням народної музики, усі матеріали якого були зібрані виключно слуховим способом. Таким чином, в історії збирацької роботи К. Квітка узагальнив практичні і методичні досягнення ери слухових записів. Збірник залишається найважливішим джерелом для аналізу першого етапу розвитку української та європейської музичної етнографії (другий її етап – це ера механічних записів). Друге, що слід підкреслити, хрестоматійний зміст збірника: він містить матеріал, достатній для пізнання української народної музики (за винятком голосінь та інструментальних зразків). За жанровим складом та охопленою територією збірник і досі не має собі рівних.

Збираючи народну музику, К. Квітка керувався певним планом. По перше, розшукував наспіви до текстів, опублікованих без нот; по-друге, особливої уваги надавав записам календарних наспівів; по-третє, записував (за поодинокими винятками) від селян – носіїв фольклору. Цінність збірника в нашу епоху механічних записів навіть зростає. Справа в тому, що магнітофон фіксує варіанти від строфи до строфи. А слухові записи, крім цих варіантів, подають також варіації певного музичного фрагмента (мотиву, фрази, інтонаційного звороту) в межах одного й того самого куплету (що на магнітофоні може бути досягнене, і то не повною мірою, лише шляхом застосування повторних записів). К. Квітка у своїй збирацькій діяльності зосередився на фіксуванні одноголосих селянських пісень. У наш час, коли одноголосі версії повсюдно витискаються гуртовим співом, збірник К. Квітки є цінним джерелом для вивчення старої одноголосі традиції та порівняння її з новими версіями багатоголосого розспіву. У даному зв'язку слід зауважити, що М. Лисенко, записуючи фольклор, насамперед відшукував мистецькі (на них вище вказувалося), цінні з загальноєвропейського погляду мелодії. К. Квітка ж фіксував передусім історично цінний матеріал (у тому числі так звані примітиви). Порівнюючи цих двох найвидатніших українських збирачів музичного фольклору і віддаючи належне кожному, можна сказати: у М. Лисенкові переважав художник, у К. Квітці – вчений. Збірник К. Квітки «Українські народні мелодії» є не лише вершиною ери слухових записів, не лише в цьому розумінні він завершує ту еру – на жаль, цей збірник був і останнім з наукових видань українського музичного фольклору аж до 1968 р. – до виходу збірника В. Гошовського «Українські пісні Закарпаття».

На Східній Україні розпочався терор проти українства і науки загалом. У 1920-1930-ті роки (до вступу більшовиків у Західну Україну) Ф. Колесса видає три останні свої наукові збірники лемківського та закарпатського (за тодішньою термінологією – підкарпатського) фольклору. Найвагоміший з них – «Народні пісні з Галицької Лемківщини», який обіймає, разом з варіантами, 820 пісень.

Музичний критик Серов відзначав: «Пісні народні, як музичні організми, зовсім не твори окремих музично-творчих талантів, а твори цілого народу, і всім складом своїм вони дуже далекі від музики штучної, скомпонованої внаслідок свідомого наслідування зразків, унаслідок школи, науки, рутини і рефлексії. Ці квіти даного ґрунту, що з'явилися на світ, ніби самі собою, виростили в усьому блиску, без найменшої гадки про авторство, komponування, отже, мало схожі на парникові тепличні продукти ученої композиторської діяльності».

Тому в них найяскравіше виступає наївність творчості та (за влучним висловом М.Гоголя у «Мертвих душах») висока мудрість простоти, – головна краса і головна таємниця кожного художнього твору.

Як лілія у своєму пишному невинно-чистому уборі затьмарює блиск парчі і самоцвітів, так народна музика саме своєю дитячою простодушністю у тисячі разів багатша і сильніша, ніж усі хитрощі шкільної премудрості, що її проповідують педанти в консерваторіях та музичних академіях» [23, с.63].

Народна пісня для Лесі Українки, П.Грабовського, М.Коцюбинського, М.Кропивницького, І.Тобілевич та інших була одним з могутніх засобів боротьби за розвиток елементів демократичної культури української нації.

Гуртуючи літературні сили для спільної боротьби за перемогу над царизмом, М. Горький ніби узагальнив усе сказане передовими діячами про український народ і його пісні: «Не можу не сказати про талановитий і могутній український народ. Цей народ надзвичайно лагідний, дуже здібний. Я люблю чарівні мелодії української народної пісні, хвилюючу красу української музики, прекрасну мову, чудову народну говірку... Народна поезія України – апофеоз краси. Український народ проніс через століття рабства і неволі дорогоцінне багатство свого генія. Гляньте, який ласкавий і співучий світ розкривається в його безсмертних піснях...» [2, с.232].

Українці, як і представники інших народів всебічно використовують кращі поетичні і музичні надбання древньоруської народності, розвинули свою національну лірику виразно демократичного спрямування.

Вже у XIV ст., а в записах у XVI-XVII ст., в творчості українського народу з'явилися саме такі ліричні пісні, які вражають і нині високим рівнем художнього відображення ускладненого суспільного життя та побуту людей, класовими і національними особливостями.

Не важко і тепер зрозуміти ліричні пісні найдавнішого походження. Для цього досить лише знати спосіб виробництва матеріальних благ і нескладні сімейні відносини тогочасних людей.

Український народ пишається великою і прекрасною пісенною спадщиною. І досить велика кількість пісень без особливих змін та додатків побутують і нині.

Широко користуючись фольклорними надбаннями минулих епох український народ творить свої пісні з новим змістом і певною мірою новими рисами національної форми. А українська музична культура, українська пісня, що піддавалася впливу різних національних культур, насамперед, слов'янських народів здобула серед них широке розповсюдження.

Українська народна пісня, за своїми ідейно-змістовними і мистецькими якостями стоїть на світовому рівні, а суспільно-філософські та соціальні ідеї, висловлені в українських піснях та думках, на рівні передових поглядів європейських мислителів.

3. ВОКАЛЬНО-ХОРОВИЙ АНАЛІЗ ОБРОБОК УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ ТА АВТОРСЬКИХ ТВОРІВ

У наш час процеси відродження української культури висувують перед суспільством завдання більш дієвого залучення фольклорних скарбів до активу культурного життя. Безцінні твори народного генія протягом віків були головним виразником світогляду нашого народу. Ось чому зараз зі всією гостротою постає питання ефективного пошуку, запису й збереження зразків народної пісенної творчості, які й досі побутують серед населення, аби зберегти духовне надбання наших предків.

Зростання потреби суспільства у народній творчості, розуміння її високої місії та ролі у процесі відбудови національних культурних цінностей сприяє відродженню національних пісенно-творчих традицій, допомагає сформуванню музичний світогляд студентів на найкращих зразках народної пісенної творчості.

Український музичний фольклор незалежно від території розповсюдження має надзвичайно велике значення для збереження та розвитку української музичної традиції, оскільки дає змогу більш глибоко дослідити різновекторні стильові та діалектні розгалуження народної пісні, сприяючи тим самим вирішенню однієї з найбільш актуальних проблем вітчизняної фольклористики – комплексному дослідженню української народної пісенної творчості. У цьому контексті доречно пригадати слова К. В. Квітки, який свого часу стверджував, що опис фольклору навіть окремого населеного пункту важливіший, аніж усілякі узагальнення, оскільки у ньому зберігається все те часткове, поодиноке, що вельми цінне для усвідомлення й подальшого продовження духовних традицій українського народу.

При розгляді сучасної творчості виникають певні об'єктивні труднощі. Зокрема, розмивається образ фольклору. Одна із суттєвих особливостей, що змінює картину традиційної народної культури, полягає в тому, що у творчому процесі беруть участь представники багатьох соціальних груп суспільства: професійні та самодіяльні композитори й поети, працівники закладів культури, студенти, робітники, селяни, школярі. Виникають нові явища, які умовно називають «студентським фольклором», «туристичним фольклором» тощо. Так створюється багатожанрова й багатостильова система сучасної народної культури: народної за широтою та побутової за певною стихійністю її формування. Логічно було б усю суму нових і старих явищ віднести до народної побутової культури: її зараз утворюють фоль-

клор, фольклоризм та фольклоризована авторська пісня. Очевидно, що все більш визначальним стає явище фольклоризму – тобто, стилізації під фольклор, пропаганда фольклору, використання його у професійній творчості. [9, с.256].

В основі фундаментального базису системи духовних цінностей українського етносу лежить українська народна пісенність – провідний засіб української народної педагогіки як основи національного виховання.

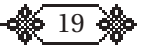
Використання педагогічного потенціалу української народної пісенності відповідає обом найважливішим напрямам української мистецької освіти, перший з яких передбачає інтенсивний розвиток молоді, другий – формування творчої, високогуманної особистості.

Опора на культуру свого народу – головна умова успішної фахової діяльності вчителя мистецької підготовки. Провідні українські педагоги-музиканти на початку ХІХ ст., створюючи власні концепції та методики музичного виховання, за основу брали народні традиції музичного виховання та український музичний фольклор, покладаючись на його виховну роль і значення. Серед них М.Леонтович, Я.Степовий, К. Стеценко, В. Верховинець та інші.

Сучасні вимоги до фахової підготовки вчителів мистецької підготовки нової генерації щодо формування особистості вчителя музичного мистецтва, який має високий рівень інтелектуальних можливостей, спрямовані на відродження духовності українського народу, збереження національної ідентичності в царинах вивчення української пісні.

Обробки українських народних пісень та хорові твори, що пропонуються у даному посібнику, можуть бути використані як під час практичних та індивідуальних занять з дисциплін «Хоровий клас», «Основи музично-виконавської майстерності», «Гра на дитячих музичних інструментах», так і на уроках мистецької підготовки в загальноосвітній школі, на музичних заняттях в закладах дошкільної освіти та в позакласній роботі з дітьми дошкільного та шкільного віку.

Опрацювання українських народних пісень та вокальних і хорових творів дозволить розширити фаховий світогляд майбутніх вчителів мистецької підготовки, музичних керівників та вихователів закладів дошкільної освіти, поглибити музично-теоретичну підготовку студентів, збагатити їхні музичні враження, а також суттєво збільшити пісенний багаж для занять в загальноосвітній школі, або гуртковій роботі на основі вивчення зразків музичного фольклору України.

Чогось мені сумно

Українська народна пісня

Обр. М. Вацьо

Обробка української народної пісні «Чогось мені сумно» належить до жанру ліричних пісень про кохання. Велике місце в ліричних піснях займає поетична символіка. У символах художнє зіставлення людських почуттів з явищами природи не виступає безпосередньо в контексті, як у паралелізмі, але воно виразно відчувається завдяки усталеності поетичних уявлень, пов'язаних з символічним образом:

*Щоб на той слідочок,
Та й роса не впала,
Щоб мого милого,
Інша не кохала.*

У цій народній пісні йдеться про сум і сподівання дівчини, яка чекає на свого милого, ховаючи його сліди від іншої:

*Я піду в садочок,
Та й нарву квіточок,
Та й понакриваю
Милого слідочок.*

На початку пісні музика поринає у стан самотності і глибокого роздуму, що підкреслюється повільним темпом. Форма пісні традиційно куплетна, складається з чотирьох куплетів, має варіативний характер, при цьому перший куплет повторюється. Пісня виконується мішаним складом співаків (жіночі та чоловічі голоси). Тональність пісні мінорна (a-moll). Всі куплети звучать в різний спосіб. Починає заспівувати одна солістка (сопрано) 4-и такти, потім вступає альтова партія, яка в терцію з сопрановою закінчують музичну фразу. В другому куплеті лірично звучить ніжне, жіноче трьохголосся (3-16такти), а вже в третьому куплеті додаються чоловічі голоси, спочатку як девізи, а потім в гармонічному поєднанні з жіночими голосами. Четверта варіація є кульмінацією всього твору. За задумом змінюється тональність, а згодом і розмір, що не так рідко трапляється у народних піснях. В цьому фрагменті (25-28 такти) найвиразнішим чином проявляється краса народної манери співу. Дану варіацію слід виконувати на ланцюговому диханні. Теситурні умови та динаміка сприяють втіленню художнього образу твору та надають йому емоційного насичення. В репризі (повторення 1-го куплету) звучить підголосок партії сопрано соло, що додає пісні особливого, ліричного, мінорного і сумного колориту. Спосіб звуковедення в пісні – legato (зв'язано, плавно), саме за допомогою даного штриха передано найбільш точно художньо-музичний, ніжний образ жінки.

В полонині скрипка грає

Обр. М. Вацьо

Починається обробка пісні вокальним вступом, де перекликаються чоловічі голоси з жіночими фразою «гойя», що характерно для більшості пісень Карпатського регіону. І в доповненні у вступі – звучання скрипки в гуцульському стилі, що переконливо підкреслює назву твору.

В літературній частині «змальована» краса Карпатського краю, зокрема полонини, де і відбувається головне дійство. Закохуючи в себе гуцулку грою на скрипці, а згодом на сопілці, гуцул саме так демонструє їй свою любов. У пісні часто зустрічаються звороти, притаманні мовленню мешканців Карпатського регіону, зокрема «гейя-гойя», «дуду-дуду «дана-дана», які відтворюють романтичний настрій закоханої людини і надають світлого, мажорного звучання пісні.

Написана пісня в тональності f-moll, форма – куплетно-варіаційна, 4-и куплети. На початку в перших двох куплетах мелодію виконують чоловічі голоси (тенор, баритон, бас), які своїм співом освідчуються чарівній гуцулці с своєму коханні до неї. Кожен з куплетів закінчується фразою «гойя», яка підтверджує їх романтично-мелодичний настрій. У третьому епізоді вступають усі голоси одночасно, які передають повну гармонію щастя:

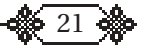
*Наче зіроньки у квітні,
Сині оченьки привітні.
Цілу нічку щастям сяють,
Ніжно в серце заглядають,
Гейя, гойя, гейя, гойя,
Ніжно в серце заглядають.*

Закінчується третя варіація, звучить соло на скрипці, яке додає веселого, танцювального характеру в гуцульському стилі, що передає щасливий настрій мешканців Карпатського краю.

Останній, 4-ий куплет заспівують жіночі голоси, а репліки чоловіків у відповідь звучать у синкопованому ритмі, що характерно для пісень цього регіону: «Навкруги шумлять Карпати.

Як гуцулку не кохати?».

Закінчення пісні – інструментальне звучання на вокальному фоні співаків, де скрипка виступає головним персонажем, що символізує любов між гуцулами, які щасливі на мальовничій, квітучій, карпатській полонині.

Мама вишиває рушники

Українська народна пісня

Обр. М. Вацьо

Ця пісня належить до весільних обрядових пісень. Творцем таких пісень, їхніми постійними носіями були переважно жінки. Вони передавали власні почуття й переживання за своїх близьких та рідних їм людей. Так і в цій пісні, мама переживає за долю своєї дочки, яка бере шлюб і вступає у самостійне життя. В літературній частині пісні це передано за допомогою поетичного зіставлення, що пов'язане з символічними образами:

*Вилітають діти із гнізда.
Пташкою до них щебече мати,
На дорогу в'яже рушника,
А з ним щастя й долю хоче дати.*

Написана пісня у тональності а-moll, форма викладу традиційна – куплетна з елементами варіації. Починає заспівувати в 1-му куплеті солістка (сопрано), під час повтору третього та четвертого рядка вступає альт. У третьому куплеті додаються чоловічі голоси (Т.Б.), які в гармонічному поєднанні з жіночими передають тривожні почуття матері за своїх дітей за допомогою створеного музичного образу. В четвертому епізоді змінюється тональність пісні (f-moll), прослідковується наступність поколінь, де вже донька переживає за своїх дітей, вишиваючи рушник для них так, як її навчила мати. І цікавим та особливо ліричним є закінчення пісні – повтор 1-го куплету, де тональність знову змінюється на попередню. На гармонійному фоні голосових партій, які виконують це вокалізовано на звук [а], створюючи насиченість гармонічної фактури, звучить головна тема пісні у виконанні солістки, яка знову повертає нас до ніжного і дорогого для всіх нас образу – матері, яка переймається долею своїх дітей, бажаючи їм щасливої долі.

Виконується пісня у широкому, наспівному темпі, який характерний для багатьох українських народних пісень. Теситурні умови пісні зручні, звуковедення плавне – legato. Дану пісенну обробку можна вивчати як на заняттях, так і під час проведення тематичних виховних заходів, наприклад святкування «Дня матері».

Плавай, плавай, лебедонько

Українська народна пісня слова Т.Г.Шевченка

Обр. М. Вацьо

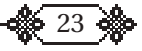
Дана обробка для мішаного народного хору, яка належить до групи протяжних народних пісень, де оспіваний поетичний образ дівчини з нелегкою, трагічною долею. Автором літературного варіанту тексту є Т.Г.Шевченко. За замислом великого Кобзаря доля дівчини виявилась нещасливою:

*Отак тая чорнобрива
Плакала, співала;
І на диво усім людям,
Тополею стала.*

Тональність пісні мінорна h-moll. Розпочинає заспівувати солістка (S), а згодом приєднуються низькі жіночі голоси (A), які в терцію з мелодією в сопрановій партії завершують музичну думку першого епізоду.

У другому куплеті разом з жіночими голосами вступає тенорова партія, яка своїми хроматичними ходами додає приємного, злагодженого музичного звучання. І в гармонічному поєднанні чоловічих та жіночих голосів відчутна яскраво виразна, красива народна манера звучання. Теситурні умови пісні зручні, голосоведення плавне, legato (плавно, зв'язано), без скачків. Форма викладу куплетна з елементами варіації.

В останньому третьому епізоді пісні є відхилення в паралельний світлий мажорний лад, ніби сподівання на кращу і щасливу жіночу долю. Однак, сподівання виявились марними, і не діждавши кращої долі, головна героїня перетворюється на тополь. Музичною мовою це відображено насиченим гармонічним звучанням чотирьохголосся із закінченням сумним октавним унісоном в тонічному звуці основної тональності. Відчутної трагічності додає сольний підголосок сопрано в останньому епізоді пісні, ніби голосіння за нещасливою долею дівчини. Дану хорову обробку можна вивчати і виконувати під час звичайних музичних занять, а особливо актуально, під час проведення шевченківських днів.

В кінці греблі шумлять верби

Українська народна пісня

Обр. М. Вацьо

Ця відома народна пісня є яскравим зразком лірики, притаманної більшій частині українських народних пісень. Дана обробка написана для солістки та мішаного ансамблю, або хору співаків, бажано з народною манерою співу. Форма викладу традиційно куплетна (4-и куплети, 1-ий з яких повторюється) елементами варіації. Основна тональність а-moll.

Починається пісня з сольної партії ліричного сопрано, де у красивій і своєрідній для народного співу манері оспівується краса української природи, де відбувається своєрідна сповідь дівчини про свої почуття до козака, якого вона полюбила. У наступному, другому куплеті вступають чоловічі голоси, додається більш насиченої гармонічної фактури і закінчується куплет модуляційним акордом та відхиленням в тональність е-moll. Зі зміною тональності у третьому куплеті міняється і характер пісні. Мелодію пісні виконують чоловічі голоси в рішучому, енергійному темпі, відповідно відчувається своєрідний колорит звучання чоловічих голосів, а під час повторення останніх двох рядків вступають як акцент жіночі голоси. Характер звучання – non legato (відривисто), додається пунктирний ритм, динаміка зростає до forte. Однак, вже у четвертому куплеті звучання голосів стає спокійнішим, м'якшим, ліричним, і ця лірика особливо відчувається у красивій і яскравій народній манері звучання. Даний епізод є найбільш драматичним, це кульмінація твору:

*Ой не плачте, карі очі,
Така ваша доля.
Полюбила козаченька,
При місяці стоя.*

Тема нещасливого кохання дівчини, що полюбила козака і не дочекалась його з військової служби, часто подається в українських народних піснях, особливо минулого сторіччя, де козаки, захищаючи рідну землю, надовго залишали домівку, батьків, коханих і не завжди повертались живими додому. А згорьована дівчина змушена була коритись своїй нещасливій долі.

Під час повторення 1-го куплету додається елемент підголоскової індивідуалізації, що додає сумного настрою пісні в цілому.

Виконується пісня у спокійному темпі, широко, розспівано. Теситура пісні зручна, голоси розташовані у вузькому положенні. Динаміка побудована від поступового р до forte, а в кінці знову поступово затихає і переходить на р. Всі засоби музичної виразності сприяють втіленню художнього образу пісні, роблять її цікавішою, відходячи від монотонності, як це часто буває у вокальних творах куплетної форми.

В саду гуляла

Українська народна пісня

Обр. М. Вацьо

Ця відома і дуже популярна пісня належить до жанру ліричних пісень про кохання. У ній йдеться про молоду дівчину, яка гуляючи у саду, причарувала до себе серце і душу юнака. Однак, далі за текстом відбуваються події, що є досить сумними для дівчини:

*Ходити буду, любити буду,
Скажу по правді – сватать не буду.*

На жаль, таких сюжетів в українських народних піснях багато. Адже в минулі часи дівчина була дуже залежною від майбутнього чоловіка і не захищеною.

Музична обробка цієї народної пісні починається мелодійним вступом, який налаштовує на ліричний характер пісні. Тональність с-moll, розмір 4/4, складається з 5-ти куплетів, перший з яких повторюється. Написана обробка для народного хору.

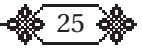
Перші два куплети заспівують жіночі голоси (S.A.), чоловічі голоси вступають під час повторення 3-го та 4-го рядків куплету. У третьому куплеті тональність змінюється на g-moll і головна тема переходить до чоловічих голосів, які, ніби вриваються в пісню зі своїми досить хитрими намірами. Жіночі голоси тут виконують досить рівну мелодичну лінію, однак у кінці епізоду в сопрановій партії з'являються високі нотки, що характеризують тривожний стан закоханої дівчини, яка не сподівалась на саме такі слова коханого: «Скажу по правді – сватать не буду».

П'ятий куплет є найбільш драматичним. Тональність знову змінюється на попередню с-moll, мелодія переходить до партії альтів, а в партії сопрано з'являються дуже сумні і журливі мелодичні фрази:

*Я виходила, тебе не було,
Я постояла та й повернула.*

Чоловічі голоси, ніби обмінюються своїми музичними репліками з жіночими, додаючи драматизму в пісню.

Теситурні умови та різноманітна динаміка додають обробці емоційного насичення та сприяють кращому втіленню художнього образу пісні. Звуковедення у творі плавне, спокійне legato, хорове дихання комбіноване – як по-фразове, так і ланцюгове. За своєю надзвичайно красивою мелодичністю пісня є переконливим зразком неперевершеності і досконалості української народної пісні. Вона часто звучить у виконанні відомих співаків та професійних народних хорових колективів. Дана обробка може бути використана під час ознайомлення з українським пісенним фольклором.

Дорога на Січ

Слова П. Тітарчука

Муз. М. Вацьо

Ця авторська пісня написана у стилі темпових, рухливих, козацьких пісень з характерним пунктирним ритмом, що підкреслює цокіт кінських копит. Налаштовує на козацький дух пісні вступ, яким починається твір, і де за основу взято приспів пісні. Пісня складається з 5-ти куплетів, перший з яких повторюється.

Перші три куплети заспівують чоловічі голоси, починаючи з нюансу *p* і поступово додаючи сили звучання до *forte*. Трьохголосе чоловіче звучання додає пісні особливого колориту, нагадуючи давні козацькі часи, коли козакам у походах допомагала і піднімала їхній дух всесильна українська пісня. Після темпового 3-го куплету змінюється як тональність, так і характер пісні. Темп пісні стає спокійнішим, вступають жіночі голоси, які своїм м'яким і ніжним звуком додають романтичного настрою в пісні:

*В нас залишаймось,
В церкві обвінчаймось.
Господи, помилуй нас.*

Однак, цей ліричний відступ ненадовго – і вже у 4-му куплеті характер пісні знову стає рішучим, героїчним, а козак обіцяє дівчині повернутись до неї з походу на вороному коні.

У пісні періодично змінюється тональність, відповідно до чоловічих та жіночих голосів. У кінці пісні знову повторюється 1-ий куплет, що є характерним для пісенного жару. На музичному фоні головної чоловічої партії звучить підголосок у партії сопрано, який ніби символізує жіночу присутність, як оберіг козаків під час нелегких бойових походів.

Спосіб звуковедення *non legato* (відривисто), який точно передає напружений характер і цікаву історичну драматургію даного музичного твору. Дихання по-фразове, чіткою під час співу повинна бути дикція та артикуляція.

Пісню «Дорога на Січ» доцільно вивчати як у середній школі, так і зі студентами. Адже тема й у наш час дуже актуальна – захист рідної землі, рідної Вітчизни, яку боронили і в минулі часи, боронять і сьогодні.

Козацький цілунок

Слова В. Волочая, М. Вацьо

Муз. М. Вацьо

Тему для цієї пісні як і частину літературного тексту запропонував професор Вінницького державного педагогічного університету Волочай В.Г., який тривалий час працював викладачем української літератури. Весь літературний задум пісні пройнятий коханням козака до дівчини:

*Поцілуй, козаче, поцілуй;
Зачаруй дівчину, зачаруй;
Пригорни до серця, пригорни;
Покохай, козаче, покохай.*

І кожне з цих прохань відрізняється різними музичними інтонаціями та варіаціями, у різних тональностях, у різних темпах зі зміною динаміки.

Починається пісня зі вступу всіх чотирьох голосових партій із репліки: «Поцілуй, козаче, поцілуй», яка протягом майже всього твору звучить як лейтмотив. Головна мелодія звучить почергово – то в виконанні жіночих голосів, або в чоловічій вокальній партії на фоні вокалізу, або довгих, протяжних нот. У середині пісні додаються підголоски, які почергово перекликаються між жіночими та чоловічими голосами, ніби питання-відповідь, які врешті зливаються в гармонічному поєднанні зі зміною тональності, зміною колориту. В 3-му і 4-му куплетах змінюється тональність, на фоні акордів в чоловічій вокальній партії жіночі голоси продовжують головну тему твору: «Пригорни до серця, пригорни»; «Покохай, козаче, покохай»; й ніби у відповідь, звучать усі голоси разом в акордовому викладі зі словами:

*Бо твоє кохання – сила,
І дівчина з ним щаслива,
Покохай, козаче, покохай.*

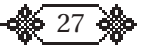
Закінчується пісня повторенням першого куплету з поверненням у попередню тональність.

Характер звучання у пісні, як і техніка звуковидобування, дуже різні: legato, non legato, sforzando (плавно, відривисто, посилюючи звук). Динаміка в пісні теж різнопланова, кожний музичний епізод має свою динамічну побудову. Належну увагу слід приділити прийомам вокальної техніки та співацькому диханню.

В кінці твору у проханні до козака можна почути дівоче страждання:

*За тобою серце плаче,
За тобою серце плаче...
І його, козаче, ти почуй.*

Останній епізод-coda закінчується прийомом glissando, що символізує впевненість у людських почуттях. Пісня повинна звучати у легкій молодіжній, естрадній манері виконання.

Зимонька, зима

Муз. і слова М. Вацьо

Ідея написання пісні виникла під час новорічних свят, коли все навкруги вкрито білим, іскристим снігом, а на ялинках виблискують різнокольорові вогники, а всьому тому радіють дорослі та особливо діти. Все це нагадує мені білосніжну, морозну зиму в Карпатах, серед яких я виріс, де пройшло моє дитинство.

Розпочинається пісня яскравим вступом, який налаштовує на бадьорий, світлий і радісний настрій, тому виконується у швидкому темпі, як і уся пісня.

Тональність а-moll, розмір 4/4. Написана пісня в куплетній формі (3-и куплети) з елементами варіації. Перші два куплети виконують жіночі голоси, чоловічі вступають тільки під час приспіву. Крім літературного тексту, пісня насичена різними засобами музичної виразності: вступом, репризою, програшем між куплетами, варіативністю куплетів, різними динамічними відтінками, швидким темпом виконання, що відповідає характеру і сюжету пісні:

*Мчить зима, спішить вона,
Вихором летить.
Всюди, де посипала,
Білий сніг лежить.*

У третьому куплеті мелодія пісні підсилюється чоловічими голосами, які звучать у високій теситурі, що додає певного колориту, а вузьке розташування голосів сприяє насиченому звучанню в акордовому викладі. Виконання відбувається у швидкому темпі, тому слід приділити значну увагу чіткій вимові слів – дикції та артикуляції. Крім цього, слід звернути увагу на співацьке дихання, яке є опорою будь-якого співу. В даній пісні дихання по-фразове. Спосіб звуковедення *non legato* (відривисто), світлим і легким звуком.

Закінчення пісні також не звичне: у гармонійну палітру додається другий понижений ступінь: почергова зміна мажорного та мінорного ладу, тимчасове відхилення в іншу тональність, та саме закінчення словами речитативу на невизначеному тоні – «замела», що символізує зимову заметіль. Дану пісню можна виконувати під час новорічних ранків, новорічних свят у школі та в позашкільних закладах.

Українська пісня

Муз. М. Вацьо

Сл. О. Шпортун, Т. Коваль, В. Канська, М. Вацьо

Ідею написання пісні подала учасниця гурту «Щедрик» О.Шпортун, яка написала і частину літературного тексту. До написання літературної частини долучились й інші учасниці гурту – Т.Коваль, В.Канська, звичайно, свою частину вніс і я. Ось така колективна співпраця вилилась у ніжну і задушевну пісню, що називається «Українська пісня».

В літературному тексті використано багато різноманітних епітетів, які характеризують українську пісню: «Як веселка в небі, ця пісня дзвінка», «Забринить у гаї, мов річка»; «Українська пісня, як сонячний день»; «Материнська пісня – лагідна, ніжна». Згадано у пісні і наших класиків, які так плекали і шанували українську пісню: «У ній козацька слава й дівоча краса. Кобзареве слово і Лесина воля». Є в тексті і думки, що відображають суть українського народу: «Хто співає пісню – той любить життя, бо без пісні нам, українцям, не жити».

Музична частина пісні починається інструментальним вступом, в якому і лірика, і тривога разом. Заспівують на початку жіночі голоси – широка, роздольна мелодія як і шир української пісні. У приспіві контрапунктом (музичний прийом) вступають чоловічі голоси – «пісня привітна, пісня, мов день». І закінчення приспіву – гармонійне поєднання усіх голосів, що природно поєдналося з літературним текстом: «Материнська пісня – лагідна, ніжна. Коли смуток у серці, співайте пісень!».

Тональність пісні – с-moll, розмір 6/8. Виконується пісня у повільному, стриманому темпі – andante. Звуковедення плавне, більша частина музичних фраз об'єднані штрихом legato, дихання – по фразове. Закінчується твір кодою – життєстверджуючим до-мажорним акордом і словами: «Українська пісня – жива».

Дану пісню можна виконувати як під час виховних заходів (патріотичної тематики), так і на будь-якому концерті. Адже українська пісня доречна і бажана на будь-яких концертах для будь-якої аудиторії.

Чудовий настрій після вдалого концертного виступу. Фотосесія.

**Народний фольклорний гурт «Щедрик» в «зеленій зоні» рідного університету.
Набираємося сили в природі.**

Концертний виступ гурту «Щедрик» на ВАТ «Володарка»

«Щедрик» на сцені рідного педагогічного університету під час концертного виступу

Ансамбль пісні і танцю «Веснянка». Баяни грають, а «Веснянка» співає

Вокально-хореографічна композиція «Подільський край – рідна сторона»
Грає, співає і танцює – «Веснянка».

Новорічний виступ гурту «Щедрик» на сцені рідного університету.
«Кращі побажання ви прийміть від нас»

Концертний виступ присвячений педагогічно-індустріальному факультету.
А здається, це було не так і давно.

Виступ народного фольклорного гурту «Щедрик» на Міжнародному музичному фестивалі у Польщі. Українська народна пісня «Була я кумою». Солістка – Тетяна Коваль

«Три дівчини – один я».

Золоті голоси «Щедрика» – Оксана Шпортун, Тетяна Коваль та Катерина Вдовиченко

«А ми утрьох у пісню цю закохані».
Оксана Шпортун, Михайло Вацьо,
Тетяна Коваль

«Педагогічний вальс». Пісня присвячена 100-річчю Вінницького педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. На сцені – Т. Коваль, М. Вацьо та зразковий ансамбль бального танцю «Грация». Керівник – Засл. прац. культури України Олександр Мацюк

Надзвичайно приємно і легко виступати,
коли програму веде такий професіонал як Юрій Горбунов.

На Міжнародному фестивалі у м. Кельце (Польща). Для побратимів пісень чимало.

Концертний виступ «Щедрика». В пісні – наше життя, любить пісню душа.

В музичному суцвітті учасників хорової групи ансамблю пісні і танцю «Веснянка»
Задоволені, що сподобались глядачам.

«Щедрик» в рідних стінах величного педагогічного університету.

Вокально-хореографічна композиція «Ой ти веснонько, веснянко»
На сцені учасники університетського ансамблю пісні і танцю «Веснянка»

«Веснянка» урочисто крокує центральною вулицею міста. Святкуємо день м. Вінниці

Концертний виступ фольклорного гурту «Щедрик». Палац культури «Україна» м.Київ
(в складі творчих колективів Вінницької області)

**«Щедрик» на фестивалі борщу у «Театрі на городі» Ганни Секрет
с. Правилівка Оратівського р-ну, Вінницької області**

Університетський народний ансамбль пісні і танцю «Веснянка». Глядачі просять на біс.

«Веснянка» дарує радість глядачам своїм емоційним виступом

З меценатом і великим другом «Щедрика» Л.Т.Гавришем(в центрі)

**«Щедрик», «Щедрик» співай, людей звеселяй,
І подільськими піснями прославляй наш край**

**Учасники гурту «Щедрик» в концертній залі «Плеяда» (м. Вінниця).
Коли концерт вже минув і всі задоволені**

**Вокально-хореографічна композиція «Ой кум до куми»
у виконанні ансамблю пісні і танцю «Веснянка»**

**Українська народна пісня «Я ж тебе, Галю».
Солісти – М. Вацьо, Т. Коваль**

4. НОТНА ХРЕСТОМАТІЯ

ОБРОБКИ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ ТА АВТОРСЬКІ ТВОРИ

4.1. Обробки українських народних пісень

ОЙ КУДИ Ж ТИ ВІД'ЇДЖАСІШ

укр. нар. пісня

обр. М.Вацьо

Помірно, з сумом
S. Solo

S.
A.

1. Ой ку-ди ж ти від' їж-джа - еш, си - зо - кри-лий ор - ле.

5

А хто ж ме - не мо-ло-ду - ю до сер - ця при гор - не.

10

А хто ж ме - не мо-ло-ду - ю до сер - ця при гор - не.

15

2. При-гор-тай - ся, мо-я ми - ла, к ін - шо - му дру - го - му

19

тай не ка-жи ті - ї пра - вди що ме - ні са - мо-му.

24

Тай не ка-жи ті - ї пра - вди що ме - ні са - мо-му.

rit.

29

3. Ой як ме - ні, мій ми-лень - кий, пра - вду не ка - за - ти.

33

Жда - ла ве-чір, жда-ла дру - гий, те - бе не ви - да - ти.

38

Жда - ла ве-чір, жда-ла дру - гий, те - бе не ви - да - ти.

38

Мм...

43

S. Ой ку-ди ж ти від' їж-джа - єш, си - зо - кри-лий ор - ле.

A. А хто ж ме - не мо-ло-ду - ю до сер - ця при - гор - не.

52

А хто ж ме - не мо-ло-ду - ю до сер - ця при - гор - не.

57

Ой ку-ди ж ти від'їжд-жа - єш, ой ку-ди ж ти

Ой ку-ди ж ти від'їжд-жа - єш, ой ку-ди ж ти, ой ку-ди ж ти
ой ку-ди ж ти від'їжд-жа - єш,

Ой ку-ди ж ти

61

від'їжд-жа - єш, ой ку-ди ж ти,

від'їжд-жа - єш, ой ку-ди ж ти, си - зо - крилий ор - ле.
ой ку-ди ж ти від'їжд-жа - єш

від'їжд-жа - єш, ой ку-ди ж ти

1. Ой куди ж ти від'їжджаєш, сизокрилий орле.
А хто ж мене молодую до серця пригорне.(2)
2. Пригортайся, моя мила, к іншому другому
Та й не кажи тії правди, що мені самому.(2)
3. Ой як мені, мій миленький, правду не казати.
Ждала вечір, ждала другий, тебе не видати.(2)
1. Ой куди ж ти від'їжджаєш, сизокрилий орле.
А хто ж мене молодую до серця пригорне.(2)

Чогось мені сумно

Українська народна пісня

Обр. М. Вацьо

Соло

1. Чо-гось ме - ні сум - но. Чо-гось ме - ні див - но. Ве-чо-ро - чок

6

прий - де, ми - ло-го не вид - но. 2. Ми-ло-го не вид - но, та шей не ви -

12

да - гли. На жов-тім лі - соч - ку, два слі-доч - ки — зна - ти. 3. Я пі-ду вса -

18

до - чок, тай лис - то-чок, тай по-на - кри - ва - ю ми - ло-го слі - до - чок.

25

4. Щоб на той слі - до - чок, тай ро-са не впа - ла, щоб мо-го ми - ло - го,

31

ін - ша не ко - ха - ла.

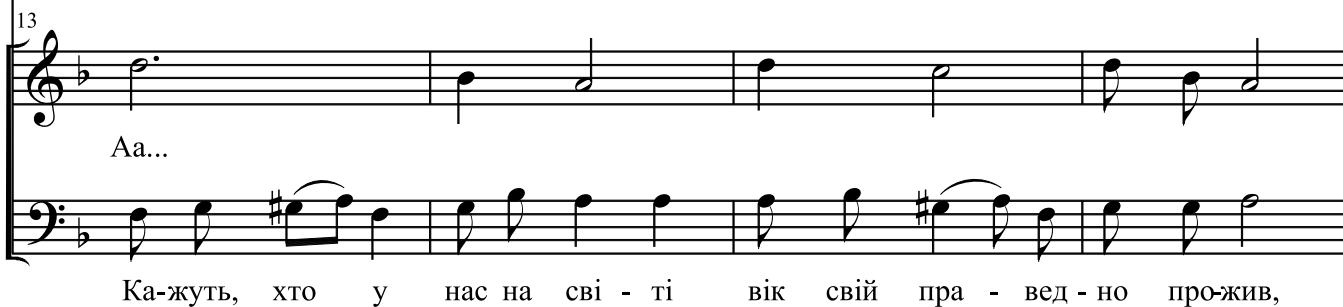
ЗОРІ

солоспів М.Д. Леонтовича

обр. М. Вацьо

Не поспішаючи, з почуттям

Soprano Solo

22

Так навчи ж мене, го - луб - ко, щоб і я так про - жи - ла.

26 *Soprano Solo*

Щоб доб-ро ор - би - ти вмі - ла і ро - бить не вмі-ла зла.

26

Ру...

30

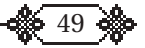
Щоб доб-ро ор - би - ти вмі - ла і ро - бить не вмі-ла зла.

Мм...

Мамо люба, глянь як сяють ясно зорі золоті.
Кажуть люди, то не зорі сяють, душі то святі.(2р.)

Кажуть, хто у нас на світі вік свій праведно прожив,
Хто умів людей любити, зла нікому не робив, не робив.

Так навчи ж мене, голубко, щоб і я так прожила.
Щоб добро робити вміла і робить не вміла зла.(2р.)

ШУМИТЬ, ГУДЕ ПО ДОЛИНІ

укр. нар. пісня

обр. М. Вацьо

Спокійно, співуче

1. Шу-мить, гу-де по до - ли - ні ши-ро-кий лист на ка - ли - ні.

5
А ще шир-ший на я - во - рі, сто-їть ми-лий на роз - мо - ві.

9
А ще шир-ший на я - во - рі, сто-їть ми-лий на роз - мо - ві.

13
S.
A.
2. Де ж ти, ми-лий, про-бу - ва - єш, чом у ме-не не бу - ва - єш.

17
T.
B.
Я бу-ва-ю край Ду - на - ю, те - бе, ми-ла, спо-ми - на - ю.

21
Аа... Аа...

3. Як-би чо-вен і ве - сель - це, но-чував би в те-бе, сер - це.

25
А ні чов-на, ні па - ро - ма, но-чу-ва-ти му-шу вдо - ма.

29 **Meno mosso**

4. Пішов ми-лий во-ду бра-ти, став з ін-шо-ю роз-мов - ля - ти.

33

А ме-ні сер-день-ко кра - є, чом з дру-го-ю роз-мов - ля - є.

37 *rit.*

5. Ой я - кий-то світ об - луд - ний, сві-тить мі-сяць на по - луд - не.

41

Сві-тить мі-сяць та не грі - є, за то-бо-ю сер-це млі - є.

1. Шумить, гуде по долині
Широкий лист на калині.
А ще ширший на яворі,
Стоїть милий на розмові.
2. Де ж ти, милий, пробуваєш,
Чом у мене не буваєш.
Я буваю край Дунаю,
Тебе, мила, споминаю
3. Якби човен і весельце,
Ночував би в тебе, серце.
А ні човна, ні парома,
Ночувати мушу вдома.
4. Пішов милий воду брати,
Став з іншою розмовляти.
А мені серденько крає,
Чом з другою розмовляє.
5. Ой якийто світ облудний,
Світить місяць на полудне.
Світить місяць та не гріє,
За тобою серце мліє.

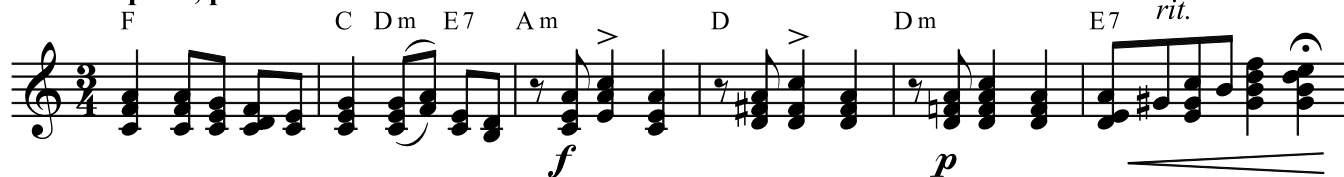
В КІНЦІ ГРЕБЛІ ШУМЛЯТЬ ВЕРБИ

українська народна пісня

обр. М. Вацьо

cresc.

Широко, розспівно

7 Soprano Solo

Помірно, виразно

38 *f* *p* *Largo*

Жда-ла, жда-ла, ко-за-чень-ка, та й пла-ка-ти ста - ла. ка-рі о-чі,

Ой не плачте

44

та - ка ва-ша до - ля: По-лю-би-ла ко - за - чень-ка при мі - ся-ці сто - я!

50 *Програш* *rit.*

54 *f* *Солістка*

В кін - ці гре-блі шу - млять вер - би, що я на-са - ди - ла.

58 S. A.

Не - ма то - го ко - за - чень-ка, що я по-лю - би - ла.

62

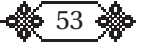
Не - ма то - го ко - за - чень-ка, що я по-лю - би - ла.

Не - ма то - го ко - за-чень-ка, що лю - би - ла

66

Не - ма то - го ко - за - чень-ка, що я по-лю - би - ла.

Мм... *p* Мм...

В кінці греблі шумлять верби,
Що я насадила.
Нема того козаченька,
Що я полюбила.

Ой немає козаченька
Поїхав за Десну.
Рости,рости, дівчинонько
На другу весну.

Росла, росла, дівчинонька,
Та й на порі стала.
Ждала,ждала,козаченька,
Та й плакати стала.

Ой не плачте,карі очі
Така ваша доля.
Полюбила козаченька
При місяці стоя.

В кінці греблі шумлять верби,
Що я насадила.
Нема того козаченька,
Що я полюбила.

НАПИЛАСЬ ЖІНКА П'ЯНА

старовинна укр. нар. пісня

обр. М.Вацьо

Помірно, з сумом

S. Solo

5 *F* *G* *C* *A7* *Dm* *E7*

A m *D m* *E7* *A m* *A m* *D m* *E7* *A m*

9 *F* *C* *A7* *Dm* *E7* *A m*

13

17

21

1. На-пи-лась жін-ка п'я-на, не до-йду до-мой ра-но.
 2. У виш-не - во-му са-ду, там зо-зу-ля ку-ку-є.
 За-ве-ла ме-не ноч-ка тьом - на-я до чу-жо-го І-ва-на.
 Чи ви ба - чи-ли, чи ви чу - я-ли, де мій ми-лий но-чу-є.

За-ве-ла ме-не ноч-ка тьом - на-я до чу-жо-го І-ва-на.
 Чи ви ба - чи-ли, чи ви чу - я-ли, де мій ми-лий но-чу-є.

3. Як-що він у до-ро, у до-ро-зі, по-мо-жи йо-му, Бо-же.
 Як-що в де - вуш-ки на пос-те - люш-ки, на-ка-жи йо-го, Бо-же.

25

ро - ша,

4. Ой чи ж я не хо - ро, не хо - ро - ша, ой чи ж я не кра - си - ва.

ро - ша,

29

І хо - ро - ша - я, і при - го - жа - я, тіль-ки до - ля та - ка - я.

33

І хо - ро ша - я, і кра - си - ва - я, тіль-ки до - ля та - ка - я.

rit.

37

rit.

Тіль - ки до ля та - ка - я.

37

Мм...

1. Напилась жінка п'яна,
Не дойду додому рано.
Завела мене ночкатьомная
До чужого Івана.

2. У вишневому саду,
Там зозуля кукує.
Чи ви бачили, чи ви чули,
Де мій милий ночує.

3. Якщо він у дорозі,
Поможи йому, Боже.
Якщо в дівушки, на постелюшки
Накажи його, Боже.

4. Ой чи ж я, не хороша.
Ой чи ж я, не красива.
І хороша, і красива,
Тільки доля така.

ОЙ ЗАГРАЙТЕ, МУЗИКИ

укр. нар. пісня

обр. М. Вацьо

Широко, розспівно

Сопілка

Широко

9

1. Ой заг - рай - те, му - зи - ки, в ме-не но - ві че - ре - ви - ки. По-чи-най-те

14

ско-ріш грать, бо хо - четь-ся тан-цю-вать. По-чи-най-те ско-ріш грать,

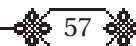
19

прискорюючи

бо хо-чень-ся тан-цю-вать. 2. Ой дай, не мі-шай віль-но по - гу -
3. А я ма - ю но - ві туп-лі, все со - бі спра -
4. Ой за-грай - те, му - зи - ки, під-дай - те о -

24

-ля - ти. Ли - хо, го - ре при-топ-чу, щоб йо - го не зна-ти,
-вля - ю. Я ні - чо - го не бо - ю - ся, са - ма за - роб - ля - ю,
-хо - ти. Як по-б'ють-ся че - ре - ви - ки, на - ді - ну чо - бо - ти,

Жваво

29

ли-хо, го - ре при-топ-чу, щоб йо - го не зна-ти. 5. Не-хай зна-ють во-ро-ги,
я ні - чо - го не бо - ю - ся, са - ма за-роб ля-ю.
як по-б'ються че - ре - ви - ки, на - ді - ну чо - бо - ти.

35

як дів-ка гу - ля - є. Та не тіль-ки че - ре - ви - ки, а й чо - бо - ти ма - є,

41

та не тіль-ки че-ре-ви-ки, а й чо - бо-ти ма - є.

49

S.
A.

Чо-бо-ти, чо-бо-ти ви мо-ї, на-ро-би-ли кло-по-ту ви ме-ні.

57

Сопілка

Скрипка

Сопілка
Скрипка

65

a tempo

Ой гоп, чо-біт-ки, під-дай-те о - хо-ти. По-гу-ля-є - мо до схо-чу, пі-дем до ро-

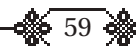

72

-бо - ти, по - гу - ля - є - мо до схо - чу, пі - дем до ро - бо - ти.

Повтор 1 купл.

1. Ой заграйте, музики,
В мене нові черевики.
Починайте скоріш грать, } 2р.
Бо хочеться танцювать.
2. Ой дай, не мішай
Вільно погуляти.
Лихо, горе притопчу, } 2р.
Щоб його не знати.
3. А я маю нові туфлі,
Все собі справляю.
Я нічого не боюся, } 2р.
Сама заробляю.
4. Ой заграйте, музики,
Піддайте охоти.
Як поб'ються черевики, } 2р.
Надіну чоботи.
5. Нехай знають вороги
Як дівка гуляє.
Та не тільки черевики, } 2р.
А й чоботи має.
6. Ой гоп, чобітки,
Піддайте охоти.
Погуляємо досхочу, } 2р.
Підем до роботи.
1. Ой заграйте, музики,
В мене нові черевики.
Починайте скоріш грать, } 2р.
Бо хочеться танцювать.

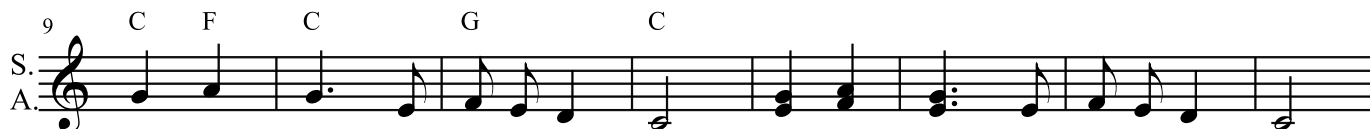
МОЛОДИЧКИ, МОЛОДІЇ

мелодія записана з голосу Л. Базелюк

обр. М. Вацьо

Рухливо

C F C C F C C F C Dm E7 Am G

1. Мо - ло - дич - ки мо-ло-ді - ї, мо - ло - дич - ки мо-ло-ді - ї.

Чи гар-ні в вас чо-ло-віч-ки, чи ли-хі - ї. 2,3,4. А у ме - не му-жи-чи - ще,

а у ме-не му-жи-чи - ще. Не пус-ка-є на ву-ли-цю на іг-ри - ще.

C Програш

Dm

G

C

5. На По - діл - лі му-зи-чень-ки гра-ють, гар-ні хло - пці до дів-чат мор - га-ють.

rit.

6,7. Де бу - ва - ла, там бу - ва - ла. Де бу - ва - ла, там бу - ва - ла.

53 *rosso a rosso accel.*

А ти дя - куй, що там зов - сім не зос - та - лась.

57 *a tempo*

7. Де ж ти, ми - ла, но-чу-ва - ла. Де ж ти, ми - ла, но-чу-ва - ла,

65

що ти вчо-ра із-ве-чо-ра не бу - ва - ла. Де бу - ва - ла, там бу-ва - ла.

73

*rit.**rosso a rosso accel.*

Де бу - ва - ла, там бу-ва - ла. А ти дя-куй, що там зов-сім не зос-та - лась.

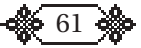
81

C F C C F C C F C Dm E7 Am A7

89

D G D A7 D

Мо - ло - дич - ки мо-ло-ді - ї, мо - ло - дич - ки мо-ло-ді - ї.

97

Чи гар - ні в вас чо - ло - віч - ки, чи ли - хі - ї.

101

Чи гар - ні в'вас чо - ло - віч - ки, Я - кі, я - кі? чи ли - хі - ї.

1. Молодички молоді.(2 рази)
Чи гарні в вас чоловічки, чи лихії.(2 рази)
2. А у мене мужичище.(2 рази)
Не пускає на вулицю на ігрище.(2 рази)
3. А я свого полюбила,(2 рази)
В полив'янім горшку борщу наварила.(2 рази)
4. Наварила, пригостила,(2 рази)
Сама пішла на вулицю, поспішила.(2 рази)
5. На Поділлі музиченьки грають,
Гарні хлопці до дівчат моргають.
6. А з гуляння тай до дому,(2 рази)
Зустрічаю старенького на порозі.
7. Де ж ти, мила, ночувала,(2 рази)
Що ти вчора із вечора не бувала.
8. Де бувала, там бувала,(2 рази)
А ти дякуй, що там зовсім не зосталась.
1. Молодички молоді.(2 рази)
Чи гарні в вас чоловічки, чи лихії.(2 рази)

ОЙ У ПОЛІ ТРИ ТОПОЛІ

сл. Т.Г. Шевченка

українська народна пісня

обр. М. Вацьо

D7 Gm C F Gm Dm
 4 Dm A7 S. Solo Dm Gm A Dm C F B^b C F D7
 9 Gm C F Gm A Dm
 14
 19 D7
 25 Gm C F Gm Dm S. Solo

1. Ой у по - лі три то - по - лі та всі зе - ле - ні - ють. За од -
 2. Ой не млій - те ви всі хлоп - ці, бо я вже не ва - ша. На - ї -
 - но - ю дів - чи но - ю у - сі хлоп - ці млі - ють. За од - но - ю дів - чи -
 - ха - ли чу - жі лю - де, вже дів - чи - на на - ша. На - ї - ха - ли чу - жі
 - но - ю у - сі хлоп - ці млі - ють. 3. На - ї - ха - ли чу - жі лю - де з си - ви -
 лю - де, вже дів - чи - на на - ша.
 - ми ко - ня - ми та й заб - ра - ли дів - чи - нонь - ку з чор - ни - ми брова - ми.
 4. Те - пер в те - ї дів - чи - нонь - ки ні бать -

31
-ка, ні нень - ки. Тіль-ки в са - ду виш-не - во - му пі-ють со - ло-вей -

36
-ки. Тіль-ки в са - ду виш-не - во - му пі-ють со - ло-вей - ки. Тіль-ки

41
в са - ду виш - не - во - му пі - ють со - ло - вей - ки.

rit.

S. Solo

1. Ой у полі три тополі
Та всі зеленіють.
За одною дівчиною } *2p.*
Усі хлопці мліють.
2. Ой не млійте ви всі хлопці,
Бо я вже не ваша.
Наїхали чужі люде... } *2p.*
Вже дівчина наша.
3. Наїхали чужі люде
З сивими конями
Та й забрали дівчиноньку } *2p.*
З чорними бровами.
4. Тепер в тої дівчиноньки
Ні батька, ні неньки.
Тільки в саду вишневому } *2p.*
Піють соловейки.

ОЙ ТАМ У ЛЬВОВІ

українська народна пісня

обр. М. Вацьо

Легко, не поспішаючи

4

8

12

16

20

22

25

1, 2. Ой там у Льво-ві на ви-со-кім зам-ку, там со-ло - вей-ко со-бі зас-пі-
-вав. А мо-ло-дий жов-няр, сто-я - чи на вар-ті, спер-ся на крі - са та й сі за-дрі-
-мав. А мо-ло-дий жов-няр, сто-я - чи на вар-ті, спер-ся на крі - са та й сі за-дрі-
-мав. Ой со - ло-ти.

3. А пташ-ка

29

мо - вить: мо - ло - дий ко - за - че, тво - я дів - чи - на як день, так ніч

мо - вить ко - за - че дів - чи - на

32

пла - че. Тре - ба то - бі зна - ти, ї - ї рід - на ма - ти за - між за ді - да бу - де від - да -

36

- ва - ти. Тре - ба то - бі зна - ти, ї - ї рід - на ма - ти за - між за ді - да бу - де від - да -

rit.

Спокійно

40

- ва - ти.

D m G m B^b6 D m D m G m

46

B^b6 D m

50

4. Ой там у Льво - ві на ви - со - кім

53

зам - ку ту - ман хо - лодний на зем - лю у - пав, а мо - ло - дий жов - няр, сто - я - чи на

57

вар-ті, спер-ся на крі-са та й сі за-ду мав. А мо-ло-дий жов-няр, сто-я-чи на

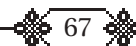
61

вар-ті, спер-ся на крі-са та й сі за-ду мав.

64

67

1. Ой там у Львові на високім замку
Там соловейко собі заспівав.
А молодий жовняр, стоячи на варті, } 2p.
Сперся на кріса та й сі задрімав.
2. Ой, соловію, веселенький пташку,
Лети в Карпати, в рідну сторону.
Там побачиш милу, мою чорнобриву, } 2p.
Звістку про неї принеси йому.
3. А пташка мовить: молодий козаче,
Твоя дівчина як день, так ніч плаче.
Треба тобі знати, її рідна мати } 2p.
Заміж за діда буде віддавати.
4. Ой там у Львові на високім замку,
Туман холодний на землю упав.
А молодий жовняр, стоячи на варті, } 2p.
Сперся на кріса та й сі задумав.

МАМА ВИШИВАЄ РУШНИКИ

запис з голосу К.Вдовиченко

обр. М.Вацьо

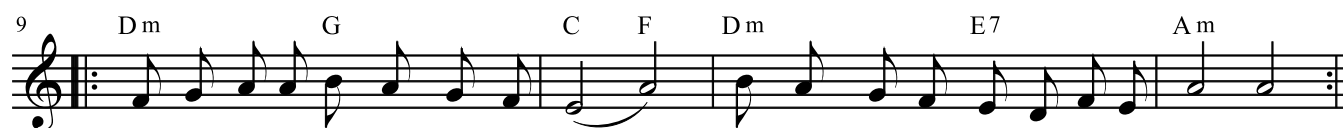
Помірно, співуче

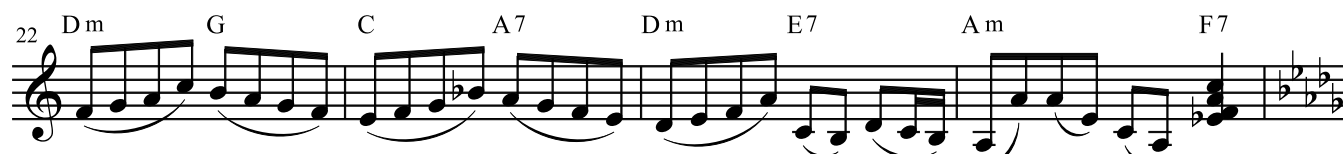
S. Solo

1. Ма-ма ви-ши-ва-є руш-ни - ки чор-ни-ми, чер-во - ни-ми нит - ка - ми.
2. Ви-лі - та-ють ді - ти із гні - зда, пта-шко-ю до них ще-бе - че ма - ти.

В ма-ми час-то в'я-жуть-ся нит - ки. Ка-жуть лю-ди, щас-тя бу-де з на - ми.
На до - ро-гу в'я - же руш-ни - ка, а з ним щас-тя й до-лю хо-че да - ти.

26

Зно-ву ви-ши-ва-є руш-ни - ки донь-ка, що ї - ї нав-чи-ла ма - ти.

30

S.
A.

В не-ї та-кож в'я-жуть-ся гуд - зки, своїм ді-тям щас-тя хо-че да - ти.

34

В не-ї та-кож в'я-жуть-ся гуд - зки, своїм ді-тям щас-тя хо-че да - ти.

38

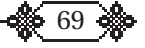
Ма-ма ви-ши-ва-є руш-ни - ки чор-ни-ми, чер-во-ни-ми нит - ка - ми.

Aa...

42

rit.

В ма-ми час-то в'я-жуть-ся гуд - зки. Ка-жуть лю-ди, щас-тя бу-де з на - ми.

Мама вишиває рушники
Чорними, червоними нитками.
В мамі часто в'яжуться нитки. } 2 рази
Кажуть люди, щастя буде з нами.

Вилітають діти із гнізда,
Пташкою до них щебече мати.
На дорогу в'яже рушника, 2 рази
А з ним щастя й долю хоче дати.

Підросли і стали на рушник.
Мама обливається сльозами.
В'яже тісно руки молодим,
Щоб не розлучалися роками.

Знову вишиває рушники
Донька, що її навчила мати.
В неї також в'яжуться гудзки, 2 рази
Своїм дітям щастя хоче дати.

КОЗАКИ В ДОЗОРИ

обр. **М. Вацьо**

Рухливо

Музика

1. Де ви - со - кі зо - рі па - ла - ли, ко - за - ки в до - зо - рі сто -
 2. Ко - за - ки ска - за - ли чу - жин - ці, ма - будь гар - цю - ва - ли на

9

15

21

27

33

41

Аа... Нас-ту-па-є вій-сько ту - рець - ке.

3. А дів-чи-на дзвін-ко смі - єть - ся.

49

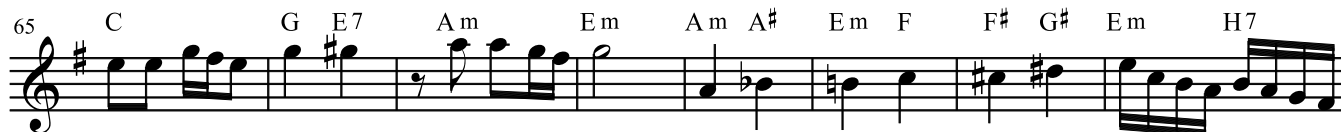
Як бу-де-те спа-ти в до - зо - рі, по-зні-ма-ють з не-ба всі зо - рі.

57

Поз-ні-ма - ють, гей, поз-ні-ма - ють, поз-ні-ма-ють з не-ба всі зо - рі.

65

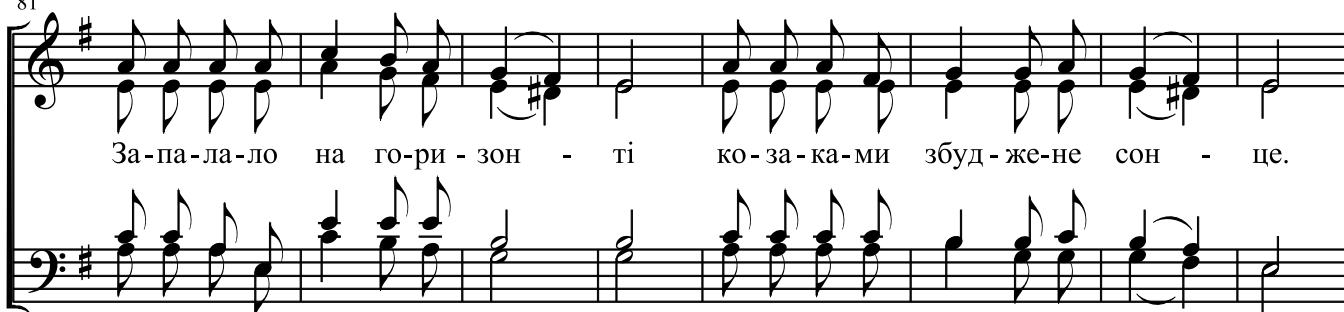

73

4. Ко-за-ки зви - чай-но зра - ді - ли і дів-чи-ну ра - до зус - трі - ли.

81

За-па-ла-ло на го-ри - зон - ті ко-за-ка-ми збуд - же-не сон - це.

89

За-па-ла - ло, гей, за-па-ла - ло ко-за-ка-ми збуд-же-не сон - це.

97

2 A m A# E m F F# G# E m

//-це. Гей!

1. Де високі зорі палали,
Козаки в дозорі стояли.
Зайнялися в небі зірничі,
Залишили слід на травиці.
Залишили, гей, залишили.
Залишили слід на травиці.
2. Козаки – сказали чужинці,
Мабудь гарцювали на клинці.
Десь край неба зорі поділись,
Не козацьке гідних це діло.
Не козацьке, не козацьке,
Не козацьке гідних це діло.
3. А дівчина дзвінко сміється,
Наступає військо турецьке.
– Як будете спати в дозорі,
Познімають з неба всі зорі.
Познімають, гей, познімають,
Познімають з неба всі зорі.
4. Козаки звичайно зраділи
І дівчину радо зустріли.
Запалало на горизонті
Козаками збуджене сонце.
Запалало, гей, запалало,
Козаками збуджене сонце.

ІВАНКУ, ІВАНКУ

укр. закарпатська нар. пісня

обр. М. Вацьо

Наспівно

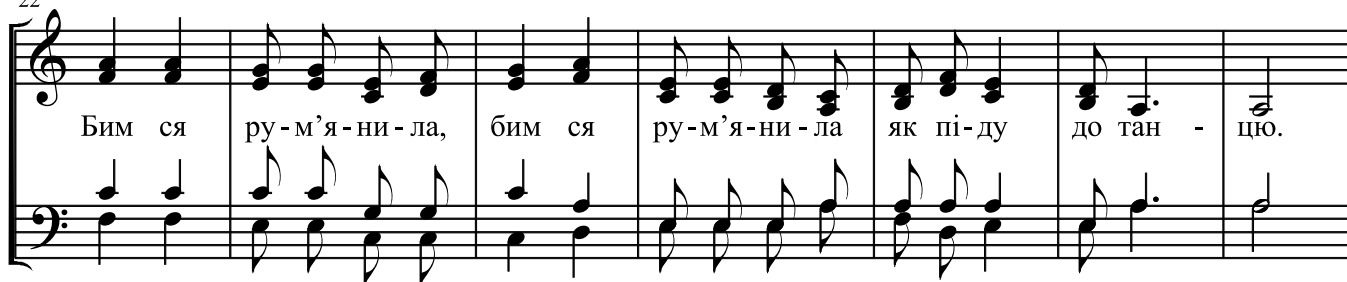
9

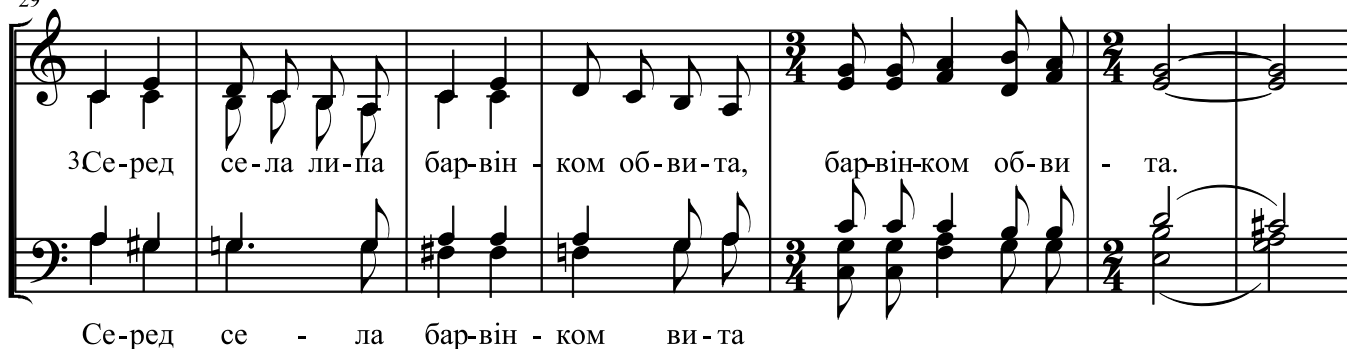
16

22

29

36

43

Стримано

51

4. Тем-на ніч-ка, тем-на до са-мо-го ран-ку, до са-мо-го ран-ку

Аа...

57

Лю - би - ла м та й бу - ду, лю - би - ла м та й бу - ду лиш те - бе,

Лю - би - ла, лю - би - ла

62

І - ван - ку. лиш те - бе, І - ван - ку.

ку...

1. Іванку, Іванку, купи мі рум'янку,
Купи мі рум'янку.
Бим ся рум'янила, бим ся рум'янила } 2р.
Як піду до танцю.
2. У мого Іванка за шапков косиця,
За шапков косиця.
Тоді від ня іде, тоді від ня іде } 2р.
Як зійде зірниця.
3. Серед села липа, барвінком обвита,
Барвінком обвита.
Кажуть люди, Йванку, кажуть люди, Йванку, } 2р.
Що я буду бита.
4. Темна нічка, темна до самого ранку,
До самого ранку.
Любила м та й буду, любила м та й буду } 2р.
Лиш тебе, Іванку.

ЄХАВ ЯСЬ НА КАНЄ

білоруська нар. пісня

обр. М. Вацьо

The musical score is written for voice and piano. It begins with a piano introduction in 2/4 time, featuring a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The key signature has one flat (B-flat). The introduction includes chords Dm, Am, E, and Am¹. The main melody starts at measure 6. The lyrics are in Ukrainian and are written below the vocal line. The score is divided into systems, with measure numbers 6, 14, 22, and 29 marking the beginning of new systems. The lyrics are: 1,2,3,4.Є-хав Ясь на ко-нє, Ка-ця во-ду бра-ла. За-гя-де-ла - ся на Я-ся тай за-ча-ра - ва-ла, за-гя-де-ла - ся на Я-ся тай за-ча-ра - ва-ла. 5. Не-хай за-би - ва - є, ці хай от-пус - ка - є, не-хай за-би - ва - є, ці хай от-пус-ка - є. Я не бу-ду у-ця-каць, бу-ду я ця - бе ча-каць, я не бу-ду у-ця-каць,

6

Т.
В.

Є-хав Ясь на ко-нє, Ка-ця во-ду бра-ла.

1,2,3,4.Є-хав Ясь на ко-нє, Ка-ця во-ду бра-ла.

14

За-гя-де-ла - ся на Я-ся тай за-ча-ра - ва-ла, за-гя-де-ла - ся на Я-ся тай за-ча-ра - ва-ла.

22

5. Не-хай за-би - ва - є, ці хай от-пус - ка - є, не-хай за-би - ва - є, ці хай от-пус-

29

-ка - є. Я не бу-ду у-ця-каць, бу-ду я ця - бе ча-каць, я не бу-ду у-ця-каць,

36

бу-ду я ця - бе ча-каць.

43

Є-хав Ясь на ко-не, Ка-ця во-ду бра-ла.

51

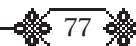
За-гля-де-ла - ся на Я-ся тай за-ча-ра - ва-ла, за-гля-де-ла - ся на Я-ся!

58

Та й за - ча - ро - ва - ла. Ех!

За-гля-де - ла - ся на Я - ся тай за - ча - ра - ва - ла.

2. Каценька ти моя, напой мнє каня.(2р.)
Я каня поїць не буду, бо я жонка не твоя.(2р.)
3. Хоть ти не жонка, але ж каханка.(2р.)
Напой моего каня, ему ж вельми жарко.(2р.)
4. Конь воду п'є, ножкою б'є.(2р.)
Я уцякай же, Каценька, йон цябе заб'є.(2р.)
5. Нехай забиває, ці хай отпускає.(2р.)
Я не буду уцякати, буду я цябе чакати.(2р.)

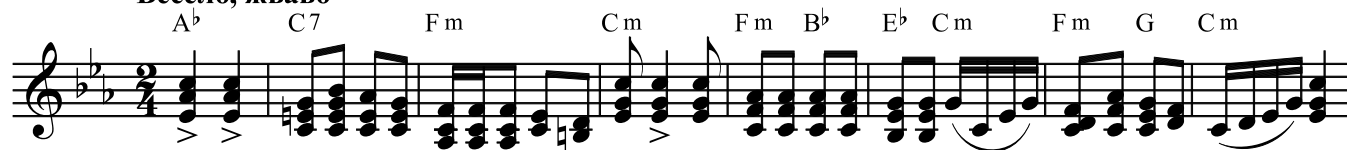
ПОЛЬКА-ВЕСЕЛУХА

Білоруська нар. пісня

укр. текст Т. Коваль, М. Вацьо

обр. М. Вацьо

Весело, жваво

У - ро - чис - то

ус - та-ють му - зи - ки.

Програй після 3-го купл.

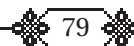

1. Ллється пісня від душі,
Усі гості ситі.
Урочисто з-за стола
Устають музики.
Ой гуляєм, гуляєм,
Кавалеров не маєм.
Треба щось нам з цим робить,
Їх до себе запросить.

2. Хочеш в танці покружить,
Набирайся духу.
Дзвінко бубен сповістив
Польку-веселуху.
Ой гуляєм, гуляєм,
Кавалеров не маєм.
Спечу млинців на меду,
Їх до себе запрошу.

3. Грай, музико, веселіш,
Нехай люди бачать,
Як всі гості звідусіль
Веселуху скачуть.
Ой гуляєм, гуляєм,
Пісні гарні співаєм.
Як весело танцювать,
Будем хором ще й співать.
Програш.

4. Скаче хата, скаче двір,
Файно на помості.
Ми запрошуєм усіх,
Приїжджайте в гості.
Ой гуляєм, гуляєм
І ми смутку не знаєм.
Завжди будем вас чекать,
Нашу польку танцювать.

ВИШИВАНКА

сл. М. Сома

муз. О. Сандлера

Спокійно

обр. М. Вацьо

7 E7 A m D7 G A m E

7 H7 E m S. Solo E m A m

1. З ве-чо-ра три - вож-но - го аж до ран-ку

13 H7 A m H7 E m E7 A m

ви-ши-ва - ла дів-чи - на ви - ши - ван-ку. Ви-ши-ва - ла дів-чи - на,

19 D G A m E m H7 E m

ви - ши - ва - ла, чор-ну і чер - во - ну - ю нит - ку бра-ла.

25 S. Solo

2. Що чер-во - на ни - точ - ка, то ко - хан - ня, а та чор - на

2. Що чер - во - на - я, то ко - хан - ня, а та

30 *p*

30 ни-точ-ка, роз - ста - ван-ня.. Що та чор - на ни-точ - ка час - то

чор-на - я, роз - ста - ван-ня.

36

рва - лась, а чер-во - на ни - точ - ка лег - ко сла - лась.

41 E7 A m D7 G A m E H7

48 E m *росо а росо*

3. Ой пі-ду в не - ді-лень-ку на гу - лян-ку, по-да-ру - ю ми-ло-му

55

ви - ши - ван-ку. Серд-ся, мій со - ко - ли - ку, чи не серд-ся,

61

бу-деш ти но - сить ї - ї бі - ля сер-ця. //сер-ця. Аа...

Glissando

1. З вечора тривожного аж до ранку,
Вишивала дівчина вишиванку.
Вишивала дівчина, вишивала,
Чорну і червону нитку брала.
2. Що червона ниточка - то кохання,
А та чорна ниточка - розставання...
Що та чорна ниточка часто рвалась,
А червона ниточка легко слалась.
3. Ой піду в неділеньку на гулянку,
Подарую милому вишиванку.
Сердсья мій соколику, чи не сердсья,
Будеш ти носить її біля серця.

ЧИ ТИ НЕ ЗНАЄШ

Укр. нар. пісня

обр. М.Вацьо

Не швидко

1,2,3,4,5 Чи ти не зна - єш де я меш-ка - ю, чи ти не зна - єш де я меш-ка - ю.

5 Мо - я ха-ти - на близь-ко Ду-на - ю, мо - я ха-ти - на близь-ко Ду-на - ю.

9 6. О-це ж то-бі, до - ню, крен-длі ро-би - ти. О-це ж то-бі, до - ню, крен-длі ро-би - ти.

13 О-це ж то-бі, до - ню, із хо-ро-шим жи - ти. О-це ж то-бі, до - ню, із хо-ро-шим жи-ти.

2. Моя хатина, горшками вкрита (2 рази)
Прийди, козаче, бо буду бита (2 рази)
3. Хоч буду бита, знаю за кого (2 рази)
За козаченька, за молодого (2 рази)
4. Дала мене мати, за кого я хтіла, (2 рази)
Шумить нагаєчка коло мого тіла, 2рази)
5. Шуміла, шуміла, та й перестала (2рази)
Як прийшла додому, мати не впізнала (2рази)
7. Оце ж тобі, доню, мед солоденький (2 рази)
Оце ж тобі, доню, хлопець молоденький (2 рази)

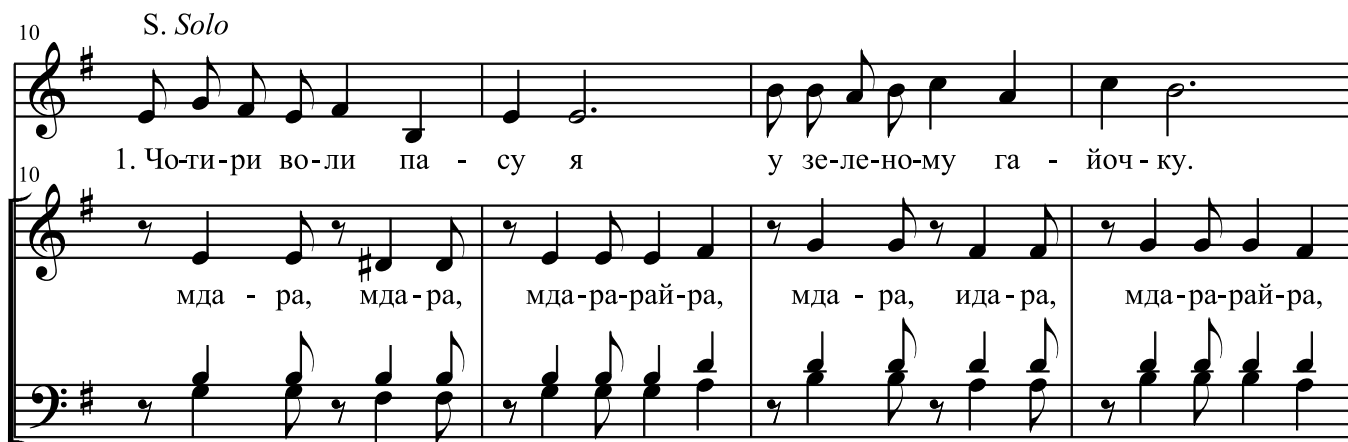
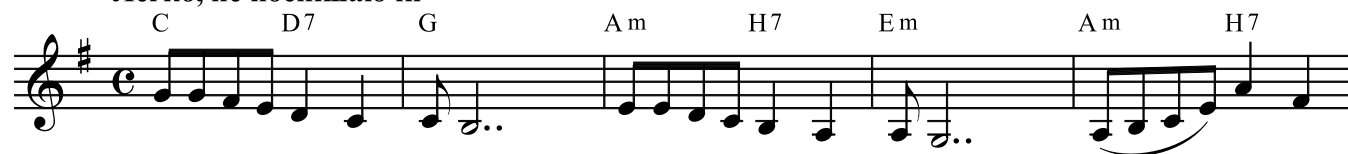

ЧОТИРИ ВОЛИ ПАСУ Я

укр. закарпатська нар.пісня

обр. М. Вацьо

Легко, не поспішаючи

18

18 знай-шов со-бі ми-лий дру-гу, за-ли-шив ня І - ва - ноч-ко.
мда - ра, мда-ра, мда-ра-рай, мда - ра, мда-ра, мда-ра-рай-ра.

22

22 2. Чо-ти-ри во-ли па - су я, на них ти-со-ві - ї яр - ма.
Во - ли па - су я на них яр - ма.

26

26 На-що, Йван-ку, ти ці - лу-вав мо-є бі-ле лич-ко дар-ма.
Ти ці - лу-вав лич - ко дар-ма.

30

30 3. Скіль-ки раз йо-го ці - лу-вав, *rit.* стіль-ки в не-бі зі - рок ба - чу.

34 за то-бо-ю гір - ко

Бо-дай Йван-ку ти не чу-вав гір - ко пла-чу.

38 C D7 G Am H7 Em Am H7 C E7

44 Am H7 Em S. Solo

44 Чо-ти-ри во-ли па - су я

Чо-ти-ри во-ли па-су я

48 у зе-ле-но-му га - йоч-ку. Знай-шов со-бі ми - лий дру-гу,

У га - йоч - ку я Ми - лий

52 за-ли-шив ня, І - ва - ноч-ку, знай-шов со-бі ми - лий дру-гу,

І - ва, І - ва-ноч - ку ми - лий

56

за - ли - шив ня, І - ва - ноч-ку, за - ли - шив ня, І - ва - ноч-ку

І - ва - ноч-ку, І - ва - ноч-ку.

60 Coda

По - лю - бив ня, І - ва - ноч - ко!

По - лю - бив ї, І - ва - ноч - ко!

1. Чотири воли пасу я
У зеленому гайочку.
Знайшов собі милий другу, } 2р.
Залишив ня, Іваночко.
2. Чотири воли пасу я,
На них тисові ярма.
Нащо Йваночку ти цілував } 2р.
Моє біле личко дарма.
3. Скільки раз його цілував,
Стільки в небі зірок бачу.
Бодай, Йванку, ти не чував } 2р.
За тобою гірко плачу.
1. Чотири воли пасу я
У зеленому гайочку.
Знайшов собі милий другу, } 2р.
Залишив ня, Іваночко.

В ПОЛОНІНІ СКРИПКА ГРАЄ

обр. М.Вацьо

Наспівно

Гой-я, гой-я, гой-я, го - я.

Гой-я, гой-я, гой-я, гой - я.

Скрипка

17

F m

G

C

F m

B^bm

F

B^bm

Помірно

21

1. В по-ло-ни-ні скри-пка гра - є а гу-цу-лоч - ка спі-ва - є.

E^bA^b

C7

F m

E^b

29

Гар-ний го-лос скри-пка ма-є, бо на ній ко-хан-ня гра-є. Го-я, го-я,

A^b

F7

B^bm

C

F m

34

ге-я, гой - я. Бо на ній ко-хан-ня гра - є.

41

Гой-я. Гой-я.

2. Я гу-цу-лоч - ку ко-ха - ю і до не-ї по-спі-ша - ю.

49

Музична партитура для двох голосів (сопрано та альт) у стилі української народної пісні. Ключовий знак: два бемоль (F, C). Темп: 4/4. Мелодія складається з чотирьох тактів. Ліричні тексти розташовані під нотами.

Про лю - бов їй за - гра - ю. Ду-ду, ду-ду,
Про лю-бов сво - ю без-кра-ю на со-піл-ці їй за-гра-ю

54

Музична партитура для двох голосів. Ключовий знак: два бемоль. Темп: 4/4. Мелодія складається з чотирьох тактів. Ліричні тексти розташовані під нотами.

ду-ду, ду-ду, гой - я. На со-піл-ці їй за-гра - ю.

61

Музична партитура для двох голосів. Ключовий знак: два бемоль. Темп: 4/4. Мелодія складається з восьми тактів. Ліричні тексти розташовані під нотами.

3. На-че зі-ронь - зки у квіт - ні, си-ні о - чень - ки при-віт - ні.

69

Музична партитура для двох голосів. Ключовий знак: два бемоль. Темп: 4/4. Мелодія складається з п'яти тактів. Ліричні тексти розташовані під нотами.

Ці-лу ніч-ку щас-тям ся-ють, ніж-но в сер-це за-гля-да-ють. Го-я, го-я,

74

Музична партитура для двох голосів. Ключовий знак: два бемоль. Темп: 4/4. Мелодія складається з п'яти тактів. Ліричні тексти розташовані під нотами.

ге-я, гой - я. Ніж-но в сер-це за-гля-да - ють.

Програш

Скрипка

Рухливо

F m

B^bm

90

4. Нав-кру - ги шум - лять Кар - па - ти,

Гей я гой, нав - кру - ги шум - лять Кар - па - ти.

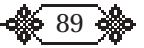
94

як гу - цу - ла не ко - ха - ти.

Гей я гой. Як гу - цул - ку не ко - ха - ти

98

Як роз-кві-тне по-ло-ни-на, се лю-бов до сер-ця ли-не. Да-на, да-на,

103

да-на да гей - я. Се лю-бов до сер-ця ли - не.

110

Скрипка

Гей, гей!

1. В полонині скрипка грає,
А гуцулочка співає.
Гарний голос скрипка має,
Бо на ній кохання грає,
Гоя-гоя,гея,гой-я,
Бо на ній кохання грає.
2. Я гуцулочку кохаю
І до неї поспішаю.
Про любов свою безкраю
На сопілці їй заграю,
Ду-ду,ду-ду,ду-ду,ду-ду,гей-я,
На сопілці їй заграю.
3. Наче зіроньки у квітні
Сині оченьки привітні.
Цілу нічку щастям сяють,
Ніжно в серце заглядають,
Го-я,го-я,ге-я,гой-я,
Ніжно в серце заглядають.
4. Навкруги шумлять Карпати,
Як гуцула не кохати.
Як розквітне полонина
Се любов до серця лине,
Дана-дана,дана да гей-я,
Се любов до серця лине.

СИВИЙ ГОЛУБ, СИВИЙ

укр. нар. пісня

обр. М.Вацьо

Стримано

1,2,3. Си-вий го - луб, си - вий, го-луб-ка си - ві - ша. Си-вий го -

10 - луб, си - вий, го-луб-ка си - ві - ша, спо-до-ба - лась ме-ні,

19 спо - до - ба - лась ме-ні, хус - точ - ка шов - ко - ва.

25 Спо-до-ба - лась ме-ні, спо-до-ба - лась ме-ні хус-точ-ка шов-ко - ва.

33 си - вий го - луб, си-вий, Си-вий го - луб, си - вий, го-луб-ка си - ві - ша.

41 Си - вий го - луб, си - вий, го - луб - ка си - ві - ша.

49 Спо-до-ба - лась ме-ні, спо-до-ба - лась ме-ні хус-точ-ка шов-ко - ва.

57 Спо-до-ба - лась ме-ні, спо-до-ба - лась ме-ні хус-точ-ка шов-ко - ва.